

Дзяржава і дыяспара

Станіслаў БУКО:
Беларусь у думках
і справах..

Стар. 3

Памяць

Кожнаму ветэрану медаль "60 гадоў
вызвалення Беларусі..." будзе ўручаны
асабіста. У Ізраілі такіх асоб 1868.

Стар. 11

Турыстычны атлас

Падарожжа па
Белавежскай пушчы з
Кацярынай НЕМАГАЙ.

Стар. 5

Стварэнне радаводу павялічыла род Іосіфа БАЦЕЧКІ да 384 чалавек — с. 14-15

Афіцыйна

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:
У Беларусі
"бананавых"
рэвалюцый не будзе

У Беларусі ніякіх "ружовых", "аранжавых" або "бананавых" рэвалюцый не будзе. Пра гэта паведаміў Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка пасля Каляднага богаслужэння ў Свята-Духавым кафедральным саборы.

Па-словах кіраўніка дзяржавы, да яго звярнулася група служыцеляў беларускай царквы з лістом, у якім яны заклікаюць захаваць мір і стабільнасць у Беларусі. "Яны звяртаюць маю ўвагу на тое, што адбылося ва Украіне. Хачу заверыць: ліміт войнаў і рэвалюцый наша краіна вычарпала", — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Працяг тэмы на

стар. 2

NEWS FROM BELARUS
page 4

Персона

**Аркадзь
КРУПЕНЬКА**
(Расія, Комі):
"НА ЛЁС НЕ
СКАРДЖУСЯ..."

Стар. 11

Кансультацыі

**Двухразовую візу
можна атрымаць
у аэрапорце**

З новага года інашаземцы, якія збіраюцца ў Беларусь, могуць атрымаць двух- і трохразовыя візы. Па такіх, напрыклад, можна прыехаць да нас, потым з'ездзіць у Расію або Украіну і зноў вярнуцца ў Беларусь. Прычым, зараз зусім не абавязкова прасіць візу ў беларускім пасольстве. Грамадзяне краін Еўрасаюза, Андоры, Аргенціны, Балгарыі, Ісландыі, Ліхтэнштэйна, Канады,

Заканчэнне на 2-й стар.

Да ўвагі чытачоў

Наступны нумар газеты
"Голас Радзімы" выйдзе
10 лютага 2005 года

Актуальна

Газавае інтрыга?

Чаму не выконваюцца дагаворы, якія прыняты ў рамках Саюзнай дзяржавы

**Кіраўніцтва Беларусі
правяло пасяджэнне па
пытаннях фарміравання
тарыфаў на прыродны газ,
электрычную і цеплавую
энергію для насельніцтва і
прамысловых
прадпрыемстваў.**

Як вядома, з 2005 года

Беларусь у гандлі з Расіяй перайшла на збіранне ўскосных падаткаў па прыцыпу краіны прызначэння. Калі ў мінулыя гады за газ, нафту, якія пастаўляліся ў нашу краіну, Расія забірала ўскосныя падаткі ў свой бюджэт, то цяпер гэтыя грошы павінны паступаць у бюджэт беларускай дзяржавы. Разам з тым расійскі бок настаяў на захаванні цаны на газ на ўзроўні мінулагадня — 46,68 долара ЗША за тысячу кубічных метраў.

Узнікае сітуацыя, пры якой трэба да папярэдняй цаны на газ дадаваць 18 працэнтаў ПДВ. Такім чынам, цана на газ можа павысіцца, а гэта — павышэнне цэн для спажываючых на блакітнае паліва, электрычнасць, цеплавую энергію.

Расія не выконвае дамоўленасці аб роўных цэнах на газ унутры Саюза дзвюх дзяржаў. "У

нас павінны быць унутраныя расійскія цэны — дагаворы з Расіяй падпісаны, але яны не выконваюцца", — адзначыў Прэзідэнт Беларусі.

На пасяджэнні кіраўнік дзяржавы пакрытыкаваў урад, які, пагадзіўшыся з расійскім "Газпрамам" адносна цаны на газ, бачыць выйсце ў пакрыцці дэфіцыту сродкаў за кошт рэспубліканска-

га бюджэту і адначасовага павелічэння тарыфаў для насельніцтва і рэальнага сектара эканомікі на 18 працэнтаў.

Прэзідэнт заявіў, што павышэнне цаны на газ не павінна закрануць простых людзей. "Нават у самыя складаныя часы мы "не аглушалі" грамадзян разавым павышэннем цэн. Мы павінны абавязкова закрануць на 2-й стар.

Прэзентацыя

Глядзіце "Belarus — TV"!

1 лютага ў эфір выйдзе першы міжнародны тэлеканал "Belarus — TV"

Ужо ў мінулым годзе, дзякуючы распаўсюджванню тэлепраграм праз спадарожнік Intelsat 904, аўдыторыя Беларускага тэлебачання значна павялічылася. Прыкладна адзін мільён абанентаў кабельных сетак мае магчымасць глядзець праграмы Беларускага тэлебачання, што транслююцца праз спадарожнік Intelsat 904. Пасля выхаду ў эфір "Belarus-TV" аўдыторыя глядачоў значна павялічыцца, тэлесігнал будзе распаўсюджвацца па ўсёй зоне работы спадарожніка без абмежаванняў.

"Belarus-TV" змогуць глядзець не толькі нашы суайчыннікі за мяжой, але і ўсе, каго цікавіць сучасная Беларусь.

У эфіры максімальна будуць прадстаўлены інфармацыйныя праграмы.

Аб'ём вяшчання тэлеканала ў суткі складзе 16-17 гадзін на рускай і беларускай мовах.

Разам з тым увазе глядацкай аўдыторыі прапаноўваюцца і сацыяльна-палітычныя праекты, дакументальныя фільмы, сюжэты пра гісторыю і культу-

ру беларускага народа, спорт, музычна-забаўляльныя і дзіцячыя праграмы, кінапаказ — лепшае ад буйнейшых беларускіх вытворцаў тэле-, кіна- і відэапрадукцыі: "Сталічнае тэлебачанне", "Нацыянальная кінастудыя "Беларусьфільм", "Беларускі відэацэнтр"... Гэта такія перадачы, як "Славянскі базар у Віцебску", "Час кіно", "Сустрэчы ў Траецкім", "На скрыжаваннях Еўропы", "Час спорту", мастацкія і дакументальныя фільмы розных гадоў, якія ўжо палюбіліся беларускаму глядачу.

Заканчэнне на 2-й стар.

50 год разам
з замежнымі
чытачамі!

"ГР"

Ад рэдакцыі

Набліжаецца 6 красавіка — 50-гадовы юбілей газеты "Голас Радзімы". Гэта міжволі падштурхвае да разваг аб ролі і месцы газеты ў асяроддзі беларусаў, якіх лёс раскідаў па свеце. Давайце разам узгадаем, калі да вас, шануюны чытач, упершыню трапіў у рукі "Голас Радзімы", якую ролі адыграла газета ў вашым лёсе, што найбольш карыснае і запамінальнае давалася прачытаць на старонках "ГР".

Стар. 16

Выставы

Эканамічны дэсант стартуе ў ПАР

Беларусь у 2005 годзе плануе правесці за мяжой 12 нацыянальных выстаў і экспазіцый

У студзені-лютым нацыянальную выставу плануецца правесці ў Йоханесбургу (Паўднёва-Афрыканская Рэспубліка), у сакавіку — у Варшаве (Польшча), у красавіку — у Алматы (Казахстан), у маі — у Валгаградзе (Расія), у чэрвені — у Туле (Расія), у кастрычніку — у Калінінградзе (Расія), у лістападзе — у Хошыміне (В'етнам), у снежні — у Кемерава (Расія).

Нацыянальныя экспазіцыі ў 2005 годзе Беларусь прадставіць на прамыслова-гандлёвым кірмашы ў Панаме, Гановёрскім прамысловым кірмашы (Германія), Ізмірскім міжнародным кірмашы (Турцыя), а таксама на Усерасійскім навукова-прамысловым форуме "Расія адзіная" ў Ніжнім Ноўгарадзе (Расія).

Многія нацыянальныя выставы і экспазіцыі ў гэтых краінах і рэгіёнах будуць арганізаваны не ўпершыню, напрыклад, у Валгаградзе пройдзе чацвёртая па ліку нацыянальная выстава Беларусі, у Калінінградзе — трэцяя.

Яна ГОМАН.

ААЭ	Беларусь	Германія	Іран	Кітай	Малдова	Расія	Туркменістан	Чэхія
Аргенціна	Бельгія	Данія	Італія	Куба	Мексіка	Румынія	Турцыя	Швейцарыя
Арменія	Бразылія	Егіпет	Казахстан	Кыргызстан	Нарвегія	Сербія	Узбекістан	Швецыя
Аўстралія	Венгрыя	ЗША	Канада	Латвія	Нідэрланды	Сірыя	Украіна	Эстонія
Аўстрыя	В'етнам	Ізраіль	Караі	Лівія	ПАР	Славакія	Уругвай	Японія
Балгарыя	Вялікабрытанія	Індыя	(Паўднёвая)	Літва	Польшча	Славенія	Францыя	

"Голас Радзімы"
ў 52 краінах

Актуальна

Газавая інтрыга

Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.

раніць сваё насельніцтва, сваю эканоміку, сваіх спажывцоў газу і цеплаэнергіі. Калі ж неабходна нечым паступіцца, то не інтарэсамі людзей — у нас яны не такія багатыя. Давайце шукаць выйсце".

Як лічыць кіраўнік дзяржавы, кампенсаваць павелічэнне цэн на газ патрэбна, перш за ўсё, за кошт

унутраных рэзерваў Міністэрства энергетыкі, канцэрнаў і прадпрыемстваў энергетычнай галіны рэспублікі, паніжэння выдаткаў у іх дзейнасці.

Каб вырашыць гэту праблему, як было адзначана на нарадзе, трэба зрабіць больш жорсткай эканоміку энергараэсурсаў і ўкараніць энергазберагальныя тэхналогіі. Некаторая частка сродкаў,

магчыма, будзе выдзелена з дзяржаўнага бюджэту.

Не выключаецца магчымасць перагляду тарыфаў на транзіт расійскага газу па тэрыторыі Беларусі. Цяпер гэты транзіт абыходзіцца "Газпраму" значна танней, чым пракачка блакітнага паліва праз тэрыторыі суседніх краін, у прыватнасці, Украіны.

Беларусь старшынствуе на форуме АБСЕ па бяспецы

Беларусь у 2005 годзе старшынствуе ў Вене на Форуме АБСЕ па супрацоўніцтву ў сферы бяспекі — спецыяльным органе па абмеркаванні ваенна-палітычнага аспекту дзейнасці АБСЕ. Пра гэта паведаміў прэс-сакратар Міністэрства замежных спраў Андрэй Савіных.

Афіцыйны прадстаўнік знешне-палітычнага ведамства падкрэсліў, што ў 2005 годзе Беларусь прадоўжыць актыўна адстойваць свае прынцыповыя пазіцыі ў Арганізацыі па бяспецы і супрацоўніцтву ў Еўропе.

"У цэлым АБСЕ для нас — важны форум палітычнага дыялогу. Мы крытыкуем гэту арганізацыю за тое, што яна не стала такой, якой магла б быць, у духу ідэй, першапачаткова закладзеных пры яе стварэнні. Аднак неабходна памятаць, што наша крытыка носіць канструктыўны характар і накіравана ў канчатковым выніку на развіццё і замацаванне АБСЕ", — сказаў Андрэй Савіных.

Па яго словах, "у свеце сёння існуе шэраг выклікаў і пагроз, адказ на якія можна знайсці толькі сумеснымі намаганнямі, і мы гатовы далей развіваць узаемадзейненне ў рамках АБСЕ па гэтых накірунках". Пры гэтым Беларусь будзе аддаваць прыярытэт працягу рэформы самой АБСЕ, павышэнню яе значнасці для ўсіх дзяржаў-членаў, заклучыў Андрэй Савіных.

Прэзентацыя

Глядзіце "Belarus — TV"!

1 лютага ў эфір выйдзе першы беларускі міжнародны тэлеканал "Belarus — TV"

Пачатак на 1-й стар.

На даны момант больш за 170 кабельных апэратараў Расіі, Украіны, Казахстана, іншых краін постсавецкай прасторы, Прыбалтыкі выказалі сваю зацікаўленасць у трансляцыі "Belarus-TV". З некааторымі з іх (Латвійская Асацыяцыя апэратараў электронных камунікацый, SIA "DAUTKOM TV" (Даўтаўпілс, Латвія), "Livas" (Рыга, Латвія), "L.A.T." (Рыга, Латвія), Выдавецкі і інфармацыйны цэнтр кабельнага тэлебачання (Каўнас, Літва), акцыянернае таварыства STV (Талін, Эстонія), асацыяцыя "Укртэлесетка" (Данецк, Украіна), "АНК" (Валгадонск, Расія), ААТ "Жанр" (Уладзімір, Расія), "Centru-TV Grup" (Кішынёў, Малдова) ужо падпісаны пратаколы. На тэрыторыі абслугоўвання гэтых апэратараў з 1 лютага "Belarus-TV" ужо ў эфіры.

Тэхнічныя магчымасці спадарожніка пакуль не дазваляюць распаўсюджваць тэлесігнал на ўсю Заходнюю Еўропу. Для гэтага неабходна дадатковае абсталяванне. Аднак з часам праграмы Беларускага тэлебачання будуць даступныя і тэлеглядачам краін Заходняй Еўропы, аб чым

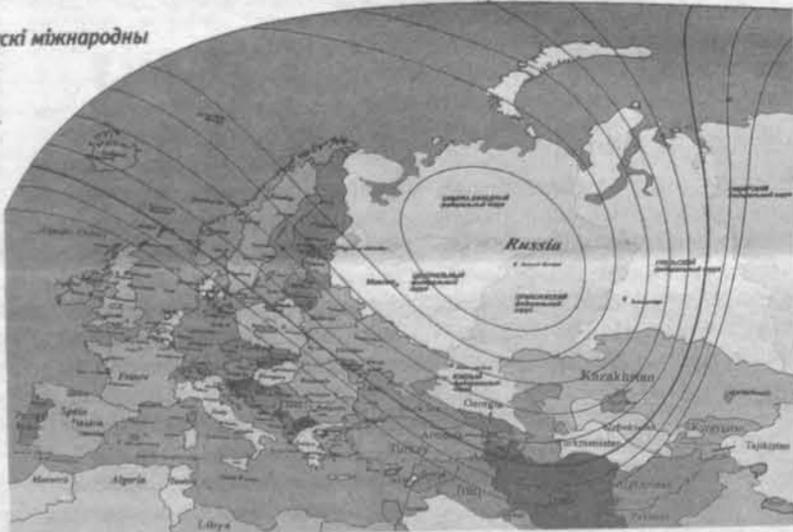
Анамальная зіма

Такога цёплага студзеня ў Беларусі не было Антлантычны цыклон па-ранейшаму прыносіць на Беларусь цёплыя паветраныя масы.

На шчасце, Беларусь не пацярпела ад моцных ураганаў, як нашы паўночныя суседзі. Але з-за незвычайна цёплага надвор'я ад зімовай спячкі прачнуліся мядзведзі, барсукі і вожыкі. У Бярэзінскім запаведніку чулі такаванне цецерукоў, звычайна характэрнае для вясны. Па даных беларускага гідраметцэнтра, у Мінску на Каляды зарэгістраваны тэмпе-

ратурны рэкорд — раніцай было +8,3 градуса. Гэты паказчык перавысіў самую высокую студзенскую тэмпературу за ўвесь перыяд назіранняў.

Спецыялісты сцвярджаюць, што такога цёплага надвор'я ў другім месяцы зімы не было ўжо сто гадоў. Хаця ў хуткім часе сіноптыкі абяцаюць паніжэнне тэмпературы.

мы паведамім далаткова.

У 2005 годзе Белтэлерадыёкампанія плануе арганізаваць і правесці прэзентацыю тэлеканала "Belarus-TV" у Расіі, Украіне, Польшы і іншых краінах блізкага і далёкага замежжа.

Тэлеканал "Belarus-TV" павінен стаць візітнай карткай краіны, тэлебачаннем, якое сабярэ самае лепшае і пакажа гэты "залаты запас" сюжэтаў пра культуру і мастацтва, эканоміку і навуку Беларусі сваім замежным тэлеглядачам.

Падрыхтаваў Іван БАРЫСАЎ.

Каментарый

Сяргей МАРТЫНАЎ:

Грузінска-ўкраінскі сцэнарый у Беларусі не паўторыцца...

"Многія задаюцца, пакуль абстрактна, пытаннем: ці будзе Беларусь наступнай Украінай? Магу дакладна сказаць: не будзе. Гэта розныя краіны, розныя народы, розныя лідэры... Эканоміка развіваецца ўстойлівымі тэмпамі, хутка расце дабрабыт людзей. Усё гэта разам не дае ніякай падставы для падзей накішталт украінскіх", — сказаў міністр замежных спраў Беларусі Сяргей Мартынаў у інтэрв'ю Рэйтар.

"Мы жадаем поспеху народу Украіны, перакананыя, што ён робіць правільны, асэнсаваны выбар, але ў нас іншая краіна, іншы рэаліі", — сказаў Мартынаў.

ЗША і Еўрасаюз увялі ў адносінах Мінска санкцыі ў знак незадавальнення вынікамі канстытуцыйнага рэфэрэндуму ў мінулым кастрычніку. За зняцце абмежаванняў тэрміну дзейнасці Прэзідэнта выказалася 77 працэнтаў выбаршчыкаў. Бліжэйшыя выбары кіраўніка дзяржавы павінны прайсці ў 2006 годзе.

Мартынаў назваў пазіцыю Захаду ў адносінах да Мінска праявай дэмакратыі на фоне парушэнняў, што дапушчаны на выбарах у Афганістане, Косава і саміх ЗША. "Самы апошні прыклад — прэзідэнцкія выбары ў ЗША. У большасці штатаў назіральнікаў наогул не пусцілі. Калі б гэта адбылося ў нашай краіне... уяўляецца, што было б?", — сказаў міністр. "Далёка не ўсіх задавальняе незалежная знешняя палітыка Беларусі, якая зыходзіць з уласных патрэб нашай краіны і не арыентавана на цэнтры ўплыву — ці то Вашынгтон, Брусель або Масква", — ска-

заў ён, прапанаваўшы Захаду праявіць больш прагматызму ў адносінах да Беларусі.

Мінск не выключае, што знешні ціск можа ўзмацніцца пад уплывам украінскіх падзей, але засперагае заходніх прыхільнікаў паскарэння дэмакратызацыі ў Беларусі. Беларусь — стабільная краіна... "Але, калі, не дай Бог, гэта парушыцца, усе ўбачаць, наколькі каштоўнай была гэтая стабільнасць. Нестабільная Беларусь нічым інтарэсам не адказвае. Стабільная — адказвае інтарэсам усіх", — сказаў міністр. Па словах Мартынава, Беларусь гатова да канструктыўнага супрацоўніцтва з Захадам. "Украіна — краіна, якая пад ціскам не прагінаецца. Павінна быць узаемадзейненне, а не ціск. Талды пытанні будуць вырашацца", — сказаў міністр. "Прыняцце акта аб дэмакратыі было распісана намі як дэструктыўнае дзеянне... Гэтыя падыходы паказваюць, што многія людзі і ў ЗША, і ў ЕС дрэнна ўяўляюць сабе беларускія рэаліі", — сказаў Мартынаў.

На думку С. Мартынава, Беларусь магла пашырыць супрацоўніцтва з Захадам у галіне бяспекі, барацьбы з наркатрафікам, нелегальнай міграцыяй і тэрарызмам. "Ці можна вырашаць без удзелу Беларусі праблемы нелегальнай міграцыі, бяспекі межаў? Пяцьдзесят працэнтаў расійскай нафты і дваццаць працэнтаў расійскага газу ідзе праз Беларусь. Ці можна забяспечыць бесперабойнасць, фізічную бяспеку гэтага транзіту без Беларусі?", — задаўся пытаннем міністр.

Бізнес-клуб

Тры новыя карпарацыі

У Беларусі на працягу 2005 года будуць створаны буйныя карпаратыўныя структуры на базе Мінскага трактарнага завода, ВА "Гомсельмаш" і канцэрна "Белаграмаш". Першы віцэ-прэм'ер Уладзімір Сямашка адзначыў, што аналагічныя структуры ўжо створаны ў 2004 годзе на базе БелАЗа і Мінскага аўтамабільнага завода. Яны аб'ядналі вакол сябе падобныя прадпрыемствы. Прауючы ў карпарацыях або холдынггах, прадпрыемствы змаглі вырашыць шэраг праблем фінансаванага аздараўлення, нарасцілі аб'ёмы вытворчасці. Тут створана фінансавая карпаратыўная сістэма падаткаабкладання.

Прадпрыемствы не маюць дастаткова развітай тавараправоднай сеткі за мяжой. У МТЗ і Гомсельмаша яна ёсць, таму яны могуць яе скарыстоўваць.

Двухразовую візу можна атрымаць у аэрапорце

Пачатак на 1-й стар.

Нарвегіі, Уругвая, Харватыі, Чылі, Швейцарыі, Паўночнай Карэі, ПАР і Японіі могуць без запрашэння атрымаць візу ў аэрапорце. Але гэта толькі ў тым выпадку, калі ў Беларусь яны сабраліся ў дзелавую паездку або ў госці і не больш, чым на 30 дзён. Турыстам таксама могуць даць візу ў аэрапорце, але ў іх на руках павінна быць запрашэнне (турыстычны ваўчар). Дарэчы, у аэрапорце беларускую візу іншаземец можа атрымаць за 5-10 хвілін, воль толькі прыйдзеца салідна патраціцца. Аднаразовая віза для грамадзян тых краін, у якіх няма беларускага пасольства, каштуе 100 долараў.

Падрыхтавала Яна ГОМАН.

Чытайце навіны з Беларусі ў Інтэрнэце

www.Belarus21.by/main

Ад першай асобы
Станіслаў БУКО:

БЕЛАРУСЬ... У ДУМКАХ І Ў СПРАВАХ

27 студзеня адбудзецца выніковая калегія Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь. Напярэдадні падвесці вынікі мінулага года, прааналізаваць развіццё ўзаемадачыненняў дзяржавы і дыяспары, падзяліцца планами на 2005 год мы папрасілі старшыню Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей Станіслава БУКО.

— Станіслаў Іосіфавіч, якое развіццё будзе мець зробленае летась на новым этапе?

— Сёння ўжо можна сцвярджаць, што ў Камітэта існуе дакладна распрацаваная сістэма работы з дыяспарай, якая ўключае каардынацыю намаганняў усіх дзяржаўных устаноў Беларусі, узаемадзеянне з адпаведнымі структурамі, што займаюцца нацыянальнымі супольнасцямі ў іншых краінах, і прамыя дачыненні з беларускімі арганізацыямі замежжа. У прыватнасці, летась былі перазаклучаны пагадненні з арганізацыямі па справах нацыянальных меншасцей Малдовы і Літвы, супрацоўнікі Камітэта прынялі ўдзел у значных мерапрыемствах беларускіх арганізацый.

Мінулы год аказаўся плённым у плане распрацоўкі аднаго з самых важных дакументаў, які датычыцца суайчыннікаў за мяжой, — праекта "Закона аб суайчынніках". У гэтым годзе ён будзе канчаткова падрыхтаваны да ўключэння яго ў план разгляду Палатай прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь. Прыняцце такога Закона будзе садзейнічаць удасканаленню прававой базы адносін дзяржавы з суайчыннікамі і нацыянальнымі супольнасцямі, а таксама галіновага міжнароднага супрацоўніцтва. Камітэтам падрыхтавана і зараз узгадняецца з зацікаўленымі праграма супрацоўніцтва з суайчыннікамі, якія жывуць за рубяжом. Яна павінна быць зацверджана сёлета і разлічана на 5-гадовы тэрмін — з 2005 па 2010 гады.

Удалося вырашыць некаторыя арганізацыйныя пытанні па рабоце з дыяспарай. Напрыклад, была рэалізавана ідэя беларусаў Расіі, якую яны выказалі на сумеснай канферэнцыі ў красавіку мінулага года, — арганізаваць непасрэдны кантакт канкрэтных грамадскіх аб'яднанняў суайчыннікаў з арганізмам дзяржаўнага кіравання рэгіёнаў Беларусі. Гэта ідэя Камітэтам была прадумана, абмеркавана з зацікаўленымі ўдзельнікамі і рэалізавана. У кожную вобласць накіраваны спіс грамадскіх арганізацый суайчыннікаў замежжа, каб кожны рэгіён мог вызначыць для сябе беларускую суполку ў якасці партнёра і працаваць з ёй напрамую.

Некаторыя рэгіёны ўжо маюць станоўчыя прыклады. Так, Мінскі гарвыканкам, Мінскі і Магілёўскі аблвыканкамы заключылі пагадненне з Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміяй "Беларусы Расіі", Гомельскі — з мясцовымі арганізмам кіравання расійскага горада Сургут і ўкраінскага — Вінніцы. Паміж Стаўбіноўскім раёнам і горадам Друскінінкай (Літва) распрацаваны план супрацоўніцтва, які ўключае правядзенне сумесных фестываляў, абмен у галінах спорту і турызму, падтрымку беларускай супольнасці Друскінінкай. Паколькі і Стоўбцы,

і Друскінінкай аб'яднаны адной ракой — Нёманам, то існуе сумесны праект, рэалізацыя якога паслужыць развіццю турызму як у Беларусі, так і ў Літве.

Наладжванне такіх сувязей даць магчымасць нашым рэгіёнам, афіцыйным прадстаўнікам у іншых краінах, даводзіць неабходную інфармацыю пра тое, якую прадукцыю лепей пастаўляць у тую ці іншую краіну, што цікавіць замежных прамыслоўцаў, на якія сферы дзейнасці трэба звярнуць больш пільную ўвагу. Дыяспара такім чынам выкарыстае рэальную магчымасць удзельнічаць у эканамічным працэсе, а таксама будзе атрымліваць інфармацыю з дакладных крыніц пра тое, што робіцца на Радзіме. Дзякуючы такому супрацоўніцтву, мы плануем вырашыць праблемы з забеспячэннем беларускіх суполак усім неабходным для развіцця нацыянальна-культурнай дзейнасці, у тым ліку бібліятэчкамі, нацыянальнымі касцюмамі і інструментамі для народных ансамбляў. На рэгіянальным узроўні бакі змогуць вырашаць і іншыя канкрэтыя праблемы.

— У апошні час прыярытэтным накірункам у рабоце Камітэта з дыяспарай быў сацыяльна-эканамічны. Як будзе рэалізоўвацца прадпрыемальніцкі патэнцыял нашых суайчыннікаў у гэтым годзе?

— Будзе актыўна развівацца эканамічнае супрацоўніцтва. Патэнцыял суайчыннікаў у гэтым накірунку выяўлены і выкарыстоўваецца пакуль далёка не поўнастапу. Суайчыннікі-бізнесмены могуць укладваць інвестыцыі, ствараць сумесныя прадпрыемствы, развіваць свой бізнес ва ўсіх рэгіёнах Беларусі. Наша краіна зацікаўлена ў супрацоўніцтве як з

фізічнымі асобамі, так і з арганізацыямі, прадпрыемствамі. Зацікаўленыя могуць звяртацца з прапановамі ў канкрэтных рэгіянальных арганізацый суайчыннікаў замежжа ці напрамую ў наш Камітэт. Мы гатовы разгледзець любую прапанову, аказаць дапамогу ў сувязі з пэўным міністэрствам ці мясцовымі ўладамі (тэлефон/факс Камітэта 284-63-44, e-mail: golas_radzimy@tut.by).

У сучасных умовах такая работа праводзіцца нам з мэтай канкрэтных справах звязаць беларусаў з іх гістарычнай Радзімай, якая сёння заслужыла права, каб ёю ганарыліся. Ужо зараз Беларусь адносяць да ліку тых краін, якія за іх эканамічны дасягненні называюць "малымі тыграмі". Гэта прызнанне таго, што краіна вельмі хутка развіваецца і мае патэнцыял, каб зрабіць вялікі крок наперад.

— Традыцыйна ў беларускія вну на льготных умовах паступаюць дзеці беларусаў замежжа. Але, як стала вядома, узнікла пытанне аб адмене льгот для дыяспары. Што мяркуе зрабіць Камітэт для вырашэння гэтай праблемы?

— Так, у мінулым годзе ўзнікла пытанне аб адмене льготнага прыёму ў беларускія вну дзяцей нашых суайчыннікаў. Гэта пытанне для нас вельмі важнае, выклікае яно заклапочанасць і ў дыяспары. Вельмі ўсхвалявала магчымая адмена льгот літоўскія грамадскія аб'яднанні. Камітэт распрацаваў прапановы аб захаванні льготнага паступлення, яны дасланы ў Міністэрства адукацыі і ў Міністэрства замежных спраў. Спадзяёмся, што нашы прапановы будуць падтрыманы.

Лічыцца, што вучыцца ў беларускіх вну вельмі прэстыжна. На-

шы маладыя суайчыннікі зацікаўлены ў паступленні на розныя факультэты беларускіх вну. Толькі ў мінулым годзе былі прыняты 72 такіх студэнты.

— Як плануецца працягваць работу з дыяспарай ў інфармацыйным накірунку?

— Зараз Камітэтам разглядаецца пытанне аб падтрымцы беларусаў Літвы ў іх імкненні стварыць свой сродак масавай інфармацыі. Хутчэй за ўсё, мы будзем абпірацца ў рэалізацыі гэтага праекта на рэдакцыю газеты "Толас Радзімы", якая мае вопыт выдання асобных СМІ ў Малдове і Ізраілі. Прадугледжваецца падтрымка іншых выданняў. Так, мяркуем падтрымліваць праект ФНКА "Беларусы Расіі" і Пасольства Беларусі ў Расійскай Федэрацыі аб беларускіх выпусках ці старонках у рэгіянальных СМІ Расіі. Тым больш, што ўжо зараз такая практыка існуе: у Новасібірску выходзіць тэлевізійная праграма "XXI век" і газета "Мая Радзіма", у Іркуцку — газета "Маланка", у Маскве — "Сябры" і "Торгово-деловые известия белорусских предпринимателей", у Львове — "Вести из Беларуси", у Казахстане — "Зубр", часопіс "Крылы Беларусі" ва Украіне, на Палтаўскім тэлебачанні выходзіць праграма "Пра Беларусь з любоўю", а ў Эстоніі гучаць беларускія навіны на "Радио-4".

Такія інфармацыйныя праекты ажыццяўляюцца там, дзе ўдала спалучаюцца інтарэсы беларускіх аб'яднанняў і мясцовых улад. Калі знаходзіцца такі кантакт, то суайчыннікі атрымліваюць дакладную інфармацыю пра Беларусь, у іх складваецца правільнае ўяўленне пра тое, чым і як жыве наша краіна.

— Хто ўваходзіць у кола вашых актыўных партнёраў?

— Камітэт умацоўвае ўзаемадзеянне з тымі дзяржаўнымі ўстановамі і грамадскімі арганізацыямі, якія маюць вопыт работы з дыяспарай. У лік першых уваходзіць міністэрства адукацыі, інфармацыі, спорту і турызму, культуры і г.д. Сярод грамадскіх найбольш эфектыўна складваецца ўзаемадзеянне з таварыствам "Радзіма". На яго базе разам з Міністэрствам інфармацыі плануецца правесці сустрэчу кіраўнікоў СМІ беларускіх арганізацый замежжа. У планах работы таксама правядзенне курсаў для настаўнікаў беларускай мовы і, ужо традыцыйных, для кіраўнікоў і актыву гуртоў мастацкай самадзейнасці беларускіх суполак.

Камітэт будзе і далей падтрымліваць выпуск спецыялізаванай метадычнай літаратуры для суайчыннікаў: зборніку народных песень, сцэнарыяў народных свят, даведнікаў...

Асабліва ўвага будзе нададзена падтрымцы Інтэрнэт-праекта рэдакцыі газеты "Толас Радзімы" "Вітае Беларусь!" (які ўжо быў адзначаны на спецыялізаванай выставе "ТІВО-2004") і інфармацыйнага цэнтра рэдакцыі. Сёння гэта найбольш цікавы дзяржаўны праект, які прадстаўляюць сучасную Беларусь ва ўсёй яе афіцыйнай Інтэрнэт-разнастайнасці, даюць магчымасць успрымаць Беларусь у рэжыме рэальнага часу.

Што датычыцца культурнага супрацоўніцтва, Камітэт будзе імкнуцца прымаць удзел у найбольш значных мерапрыемствах суполак, аказаць дапамогу ў іх арганізацыі.

— Што б вы пажадалі нашым суайчыннікам?

— Камітэт прапаноўвае ўсім беларускім арганізацыям замежжа сур'ёзна падумаць над распрацоўкай двухбаковых эканамічных і культурных праектаў, звярнуць увагу на прапановы рэгіёнаў нашай краіны, якія паступляць практычна ў кожную суполку. Першы этап наладжвання цесных сувязей залежыць менавіта ад вашага жадання і актыўнасці. Мы спадзяёмся, што пісьмы, якія будуць накіраваны ў беларускія арганізацыі суайчыннікаў, знойдуць водгук, і ўсе зацікаўленыя ў рэальным супрацоўніцтве атрымаюць тое, чаго яны чакаюць ад Беларусі. Але для гэтага трэба дзейнічаць, бо ад аднаго чакання і надзей нічога не зменіцца.

Я пажадаю нашым суайчыннікам у новым годзе поспехаў, творчай энергіі, рэалізацыі задуманага, а таксама і надалей гарача і шчыра любіць сваю Радзіму і клапаціцца пра яе імідж у тых краінах, дзе яны жывуць. Каб усе мы разам і словамі, і справамі, і думкамі зрабілі Беларусь прывабнай для ўсяго свету.

Гутарыла Кацярына НЕМАГАЙ.
НА ЗДЫМКУ: Станіслаў БУКО.
Фота Міхаіла РЫБАКОВА.

Relations

NO PROBLEMS BUT THERE IS UNTAPPED POTENTIAL

BELARUS - THE EUROPEAN UNION

Belarus and Finland have no problems in bilateral relations but there is an untapped potential especially in the sphere of economy and trade, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Finland to Lithuania and Belarus Timo Lahelma stated.

According to the diplomat, Belarus and Finland are economically highly developed countries. "Finnish businessmen start realizing that the industrially developed Belarus has a big potential", the

ambassador noted.

Mr. Timo Lahelma has underlined that Finland cooperates with the civil society of Belarus and is ready to continue such interaction. As an example the diplomat cited a humanitarian project implemented jointly with the Belarusian Red Cross Society in Oshmiany. Moreover Finland as a member of the European Union takes part with other European states in the multi-lateral cooperation with Belarus, the ambassador added.

HONORARY CONSULS TO SAUDI ARABIA AND OMAN

BELARUS - THE MIDDLE EAST

Belarus intends to extend its representation in the Middle East. Its honorary consuls to Saudi Arabia and Oman are planned to be appointed in 2005.

In 2005 the ambassador of Belarus to Syria and Lebanon is expected to be accredited in Jordan /on concurrent/. This year the Belarusian ambassador to Egypt is planned to be accredited in Sudan.

"Among the Middle East countries Belarus has reached the highest level of cooperation with Egypt, Syria and the United Arab Emirates - our traditional and reliable partners. A dialogue with Saudi Arabia and other Persian Gulf countries successfully develops as well", deputy chief of the foreign ministry's information department Ruslan Esin underlined.

IMPLEMENTING THE AGREEMENTS

BELARUS - LATIN AMERICA

The Belarusian party has started to implement the agreements, met during the recent visit of Belarusian foreign minister Sergei Martynov to Latin America. Car tires have been sent to a Brazilian affiliate of the American works Ford. "The preliminary test results have been good".

The sides have reached concrete agreements on increasing supplies of "Polimer" products to Argentina in 2005 and on organizing the first

supplies of acrylic fibers to Brazil, he added.

In the first quarter of 2005 a delegation of the Argentinean company "PLA" is scheduled to visit Minsk to hold negotiations with representatives of the Minsk tractor works on setting up an assembly production in Argentina. The Argentinean company "Alagro Fumigaciones" has proposed to the Minsk tractor works to conclude a contract as well.

Economics

The Highest Increase

Belarus' industrial output totalled BYR 47.6 trillion in 2004, which makes a 15.6% increase in comparison with 2003.

In 2004 Belarus saw the highest increase in industrial production in the following sectors: mechanical engineering and metal working (22.3%), fuel industry (18.8%), ferrous metallurgy (14.5% up on the year), food industry (14.2%), forest, wood processing and pulp-and-paper industry (13.6%), power engineering (13%), construction materials industry (13.6%), chemical and petrochemical industries (8.2%), light industry 9.6%.

In 2004 Belarus generated 31.2 billion kWh of electricity, 17.2% more than in 2003. The output of petrol went up 50% to 2,842.2 thousand tons, diesel fuel - 19% to 5,844.7 thousand tons. The output of mineral fertilizers made 5,403.5 thousand tons (9.1% up on the year), trucks - 21.4 thousand (18.3% up), buses - 610 items (22.2% up), refrigerators and freezers - 953.3 thousand (7.6% up), paper - 70.7 thousand tons (10% up), cement - 2,731.2 thousand tons (10.5% up).

Sport

CHRISTMAS INTERNATIONAL ICE-HOCKEY TOURNAMENT

The 1st Christmas international amateur ice-hockey tournament has finished in Minsk. During the four January days Minskians had a chance to enjoy hockey battles on ice. The winner title was awarded to the Belarusian team. Russian team settled for the second place and the Czech players - third.

The sports results are not that important - there are no losers, the organizers have noted. This is why almost all participants said they would like to come again to the Belarusian capital to see the hospitable hosts and friends-rivals. According to the organizers, hockey matches at the two sports arenas of Minsk were attended by more than 50 000 people. This fact shows great

popularity of hockey in Belarus. Belarusian hockey players and guests from Russia, Czech Republic, Slovakia, Ukraine, Austria, Finland and Sweden showed their skills thus encouraging young people to take on health lifestyle.

Coach of the Slovak national team Yan Gavel has said that he had never seen such support from the crowd. Many-time world champion of the

Czech national team Milan Novy considers that the tournament was organized at the highest level. Coach of the Russian team Igor Samochemov has underscored that such meetings make people closer to each other. The eldest participant of the competitions Bent Waglin (72 years old) has stated that it was a unique tournament with

a warm friendly atmosphere. Guests from Austria and Finland have been impressed by high sports level of competition especially the skills of the Belarusian team. They have underlined that this is the first amateur tournament of such excellent organization and high attendance he they had ever attended.

Старонку па матэрыялах МЗС падрыхтаваў Барыс ЖУКАЎ.

Politics

TOP PRIORITY IN 2005

Issues on the energetic security of Belarus, alongside the program of the revival of villages will be of top priority in 2005. The statement to this effect has been made by Belarusian leader at a sitting of the Security Council of the Republic of Belarus. According to him, main funds of the state will be allocated to their implementation.

There were three issues on the sitting's agenda - measures on strengthening energetic security, extension of cooperation with the International Atomic Energy Agency, relations between Belarus and Nato.

The issues, according to the president, are of great importance from both political and economic viewpoints. Draft documents were presented on each of them which the participants of the sitting discussed and took relevant decisions.

ENERGETIC SECURITY

SEARCH OF NEW FOREIGN SUPPLIERS OF ENERGY RESOURCES

It is necessary to look for new foreign suppliers of energy resources, president of Belarus Alexander Lukashenko has stated.

"Even if we lessen dependence from foreign supplies by using local fuels we will import two thirds of fuel anyway. It is important to have wider choice and have more than one seller."

"If we solve the issue on energetic dependence idle talks about our independence and sovereignty will disappear," the Belarusian leader said.

The president pointed out necessity to modernize the country's fuel-energetic complex and to apply the latest technologies in the sphere. According to him, if modern equipment meeting international standards was used in burning of gas, wood, oil products, etc considerable saving in fuel would be ensured.

The head of state also set a task to ensure efficient control over energy saving in all sections of produc-

tion circle. He noted that managers and specialists of quite a few companies showed lack of responsibility in terms of energy resources. "This issue should be attached primary attention which will be done this year," Alexander Lukashenko underscored.

BELARUS-NATO

COOPERATION ON BASIS OF OBSERVATION OF NATIONAL INTERESTS

Belarus is ready for the cooperation with the NATO but only on the basis of mutually beneficial relations, equal rights and observation of the national interests, president of Belarus Alexander Lukashenko has stated.

He has underlined that this position of the leadership of the republic has remained unchanged for the last ten years.

In settling interaction issues with the NATO Belarus will strictly fulfill agreements concluded within the framework of the Union State, CIS and CSTO, the president stated. "We will coordinate our steps first of all with the obligations with these organizations. These obligations are crucial for us and we

should be honest in this respect and the most important thing is that we have be predictable for our partners", - the Belarusian president stressed. Today the meeting of the Security Council raised the issue of accession of Belarus to the Agreement with the states-members of the North Atlantic Treaty Organization, and other states who take part in the program "Partnership for Peace" as well as regarding the status of their forces and the Additional protocol to it.

The president has pointed to the necessity for a careful and prudent approach towards such treaties and agreements. "The most important is to secure the national interests of Belarus. We cannot put lives of the Belarusian men at risk sending them to shady military campaigns in the interests of the Western countries, like Yugoslavia, Afghanistan and Iraq. And we cannot mindlessly invite foreign armies to Belarus for military exercises", the president stressed.

The head of state has not excluded the possibility of the NATO detachments taking part in the forthcoming military exercises in Belarus.

Belarusians Win 19 Medals

Belarusian athletes come back from the 2005 Deaflympics in Melbourne (Australia). Belarusian sportsmen have won 19 medals at the competitions. "Belarus was represented by 19 athletes."

"Belarusian sportsmen competed in athletics, swimming, Greco-Roman and freestyle wrestling. Belarusian Deaflympians also won 4th prize in beach volleyball."

The Belarusian team won 4 gold, 8 silver and 7 bronze Olympic medals at the XXth Games in Melbourne.

У Мінску з'явіцца гасцініца "Еўропа"

Нядаўна на рагу вуліц Інтэрнацыянальная і Леніна ў Мінску пачыны будынак кафэ "Блюз" і пачаты археалагічныя пошукі на месцы, дзе будзе ўзведзена новая гасцініца "Еўропа". Арыгінальны будынак яе быў разбураны ў час другой сусветнай вайны.

Вясной бягучага года прынята рашэнне на працягу двух гадоў аднавіць гасцініцу "Еўропа". Праект пяцізорачнай "Еўропы" адобраны ўпраўленнем па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры. Гарвыканкамам аб'яўлены конкурс на вызначэнне забудовшчыка.

На сёння ў Мінску дзейнічае больш як 30 гасцініц. Але пакуль адзіны чатырохзорачны атэль у сталіцы — гасцініца "Мінск", якая адкрылася пасля рэстаўрацыі ў снежні 2002 года.

Пяцізорачную "Еўропу" плануецца пабудаваць у 2006-2007 гадах. Яна будзе разлічана на 65-70 нумароў. У комплекс адноўленай гасцініцы ўвойдуць басейн, бар, боўлінг і падземная аўтастаянка.

У 1906-1908 гадах гасцініца "Еўропа" была самым буйным грамадскім збудаваннем дарэвалюцыйнага Мінска. Яе выразныя фасады, якія выходзілі на Саборную плошчу і Губернатарскую вуліцу, вызначаліся высокай якасцю дэкаратыўнай апрацоўкі. У 1913 годзе ў гасцініцы працавалі першакласны рэстаран, дамская і мужчынская цырульні, чытальная зала. У кожным са 130 нумароў "Еўропы" былі тэлефон, умывальнік, электраасвятленне, вадзяное ацяпленне, ванна. Дзейнічаў ліфт. Да цягнікоў, на якіх прыбывалі пастаяльцы, высылаліся аўтамабіль або экіпаж. Наведвальнікаў забавлялі румынскі і венскі дамскія аркестры.

Да сярэдзіны 1929 года ў гасцініцы налічвалася 125 нумароў.

У гады другой сусветнай вайны гасцініца "Еўропа" была знішчана. Надзвычайная камісія па ўліку страт, нанесеных фашыстамі ў грамадскія збудаванні і "засталося" пра гасцініцу запісала: "Цалкам усё знішчана. Нічога не засталося".

"Воднае кола" Беларусі

Як лічыць генеральны дырэктар Нацыянальнага агенцтва па турызму Беларусі Чэслаў Шульга, наша краіна павінна асацыявацца з нечым асаблівым, як Італія асацыяваецца з Венецыяй і Бразілія — з карнавалам. Пра гэта ён заявіў на прэс-канферэнцыі ў Мінску.

На словах генеральнага дырэктара агенцтва, варта развіваць

імідж "Сінявокай Беларусі" і пад гэту назву стварыць пакет турыстычных паслуг. Акрамя таго, водны маршрут "Блакітнае воднае кальцо" — Дзвіна — Днепр — Прыпяць — Шчара — канал Агінскага — Нёман — Дзвіна.

Актыўна вядзецца работа па аднаўленні Аўгустоўскага канала, працягласць якога па тэрыторыі Беларусі складае 21,7 кіламетра. За ім на 20 кіламетраў цягнецца Нёман. "Гэта можа стаць малым водным кальцом Еўропы, а канкрэтна — водным шляхам з Парыжа можна будзе трапіць у Пецярбург", — сказаў Ч.Шульга. Ёсць магчымасць замкнуць Балтыйскую і Чарнаморскую водныя сістэмы. Гэта можна зрабіць шляхам аднаўлення канала Агінскага, які да сёння магчыма з Нёмана праз раку Шчара, Дняпра-Бугскі канал трапіць у Чорнае мора. "Гэты праект вельмі цікавы, заманлівы і мае сур'ёзную перспектыву, — падкрэсліў Ч.Шульга. — У гэтым плане мы разлічваем на падтрымку Сусветнай турыстычнай арганізацыі".

Дырэктар Нацыянальнага агенцтва па турызму лічыць таксама, што ў Беларусі неабходна развіваць і прыгранічны турызм. У прыватнасці, на мяжы з Літвой. Больш эфектыўна трэба скарыстаць патэнцыял возера Нарач, лічыць Ч.Шульга.

Акрамя таго, плануецца развіваць дзелавы, транзітны, аграрны і так званы "насталгічны" турызм — для былых грамадзян краіны, якія выехалі на пастаяннае месца жыхарства ў іншыя краіны.

Да Брэста і назад — з камфортам

Два разы на тыдзень — па панядзелках і серадах — па маршруце Мінск-Пасажырскі — Брэст-Цэнтральны пачаў курсіраваць электрапоезд № 805/806 павышанай камфортнасці.

Састаў складаецца з двух вагонаў другога класа з таніраваным шклом і радамі высокіх мяккіх крэслаў, як у салоне самалёта, і чатырох вагонаў трэцяга класа, у якіх прадугледжаны мяккія велюровыя сядзенні. У адным з вагонаў ёсць бар. Значым, што ўсіх пасажыраў, незалежна ад таго, у вагоне якога класа камфортнасці яны едуць, будуць абслугоўваць праваднікі.

З Мінска электрычка адпраўляецца ў 6.49 з прыпынкамі на станцыях Койданава, Стоўбцы, Гарадзья, Баранавічы-Цэнтральныя, Даманава, Івацэвічы, Бяроза-Горад, Аранчыцы, Тэўлі, Жабінка. На канцавую станцыю Брэст-Цэнтральны прыбывае ў 11.16. Назад поезд адпраўляецца ў 15.37, далаткова спыняецца на станцыях Фаніпаль, Курасоўшчына і прыпынку Сталічны. Прыбывае ў Мінск у 20.13.

Кошт праезду ў вагоне 3-га класа разлічаны па тaryфу агульнага вагона пасажырскага поезда, для вагонаў 2-га класа — па тaryфу плацкартнага вагона пасажырскага поезда.

Падрыхтаваў Віталь СЯЎРУК.

3 юбілеем!

25 студзеня 50-цігадовы юбілей адзначаў наш пастаянны аўтар Аляксандр ЛАКОТКА — доктар архітэктуры, доктар гістарычных навук, член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. А пачаў Аляксандр Іванавіч гэты год на новай пасадзе — дырэктарам Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору. Вішукючы юбіляра, зычым яму здарова, ішчасця, плёну ў працы. Спадзяёмся, што пад яго кіраўніцтвам інстытут і надалей будзе паспяхова развівацца, пра што мы раскажам на старонках нашай газеты.

Белавежская пушча — непарыўная сувязь стагоддзяў

Адзначаў свой 65-гадовы юбілей Нацыянальны парк "Белавежская пушча"

Але дата гэта лічыцца адноснай, таму што першае ўпамінанне ў гістарычных дакументах аб ахоўнай дзейнасці ў пушчы, як падкрэсліў на нядаўняй сустрэчы з журналістамі генеральны дырэктар Нацыянальнага парку Мікалай Бамбіза, адносіцца яшчэ да 1411 года, калі літоўскі кароль Ягайла выдаў распараджэнне аб абмежаванні выкарыстання багаццяў гэтага вялікага лесу. Таму супрацоўнікі беларускага Нацыянальнага парку маюць намер прапанаваць сваім польскім калегам у 2011 годзе разам адсвяткаваць 600-годдзе агульнага запаведніка.

Гэты велізарны адвечны лес упершыню ўпамінаецца ў Іпацьеўскім летапісе пад 983 годам. Сёння запаведнік займае плошчу ў 87600 гектараў і прадстаўляе сабой унікальны помнік прыроды, адзіны ў Цэнтральнай Еўропе лясны масіў, які захаваліся амаль некранутым.

Белавежская пушча ахоўваецца з канца XIV стагоддзя. Вядома, што літоўскі князь Ягайла забараніў весці лясную гаспадарку ў Белавежскай пушчы. Сваёй пастановай ён зазначыў, што палявалі тут маюць права толькі ён і яго брат. Затым, на працягу многіх стагоддзяў, Белавежская пушча так і заставалася ахоўнай тэрыторыяй. У 1921 годзе, калі яна належала Польшчы, тут было створана лясніцтва "Рэзерват", 1061 гектар з 4693 у якім быў запаведным. У 1939 годзе, калі Белавежская пушча ўвайшла ў склад Беларускай ССР, на яе тэрыторыі быў арганізаваны аднайменны запаведнік. У 1957 годзе пушчу ператварылі ў запаведна-паляўнічую гаспадарку, а ў 1991 годзе — у нацыянальны парк.

З 1992 года, па рашэнні ЮНЕСКА, Дзяржаўны нацыяналь-

ны парк "Белавежская пушча" абвешчаны аб'ектам сусветнай і культурнай спадчыны. У 1993 годзе яму прысвоены статус біясфернага запаведніка, а ў 1997 ён адзначаны Дыпламам Савета Еўропы.

У цэнтры пушчы знаходзіцца невялікая вёска Віскулі, дзе ў 50-ыя гады XX ст. пабудаваны прыгожы палац, які служыў рэзідэнцыяй для кіраўнікоў былога Савета Саюза. У 1991 годзе ў ім было падпісана вядомае "Белавежскае" пагадненне аб выхадзе незалежных рэспублік са складу СССР, пасля чаго Віскулі атрымалі сусветную вядомасць.

Славіцца Белавежская пушча разнастайным жывёльным і раслінным светам. У пушчы больш за тысячы дрэваў-веліканаў: 400 — 600-гадовыя дубы, 250-350-гадовыя ясені і сосны, 200 — 250-гадовыя елкі. Пушча не мае сабе роўных у Еўропе па разнастайнасці раслін і жывёл. Тут выяўлена каля 900 відаў вышэйшых раслін, 260 відаў імхоў і мохападобных, больш за 290 відаў лішайнікаў і 570 відаў грыбоў. У Нацыянальным парку жыве 59 відаў млекакормячых, 227 відаў ітушак, 11 — земнаводных, 7 — паўзуноў, 24 віды рыб, больш за 9 000 відаў насякомых. Царом пушчы лічыцца зубр, самы буйны і рэдкі прадстаўнік фауны ў Еўропе. Найбольш тыповыя прадстаўнікі жывёльнага свету знаходзяцца ў экскурсійных вальерах. Жывёл можна пабачыць і на волі, але толькі ў суправаджэнні праваднікоў.

Зараз Дзяржаўны нацыянальны парк "Белавежская пушча" з'яўляецца адным з самых вялікіх турыстычных цэнтраў Беларусі. Тут ёсць і Музей прыроды, вальеры з жывёламі, камфартабельныя атэлі і гасцявыя хаткі, рэстаран, спартыўныя пляцоўкі і г.д.

У 2003 годзе ў Белавежскай пушчы была пабудавана рэзідэнцыя беларускага Дзеда Мароза. І зараз той, хто прыязджае ў Нацыянальны парк (як зімой, так і летам, бо Дзед Мароз жыве ў сваім памесці цэлы год), імкнецца завітаць туды. Пры ўваходзе на тэрыторыю памесця гасцей сустракаюць два вялікія драўляныя рыцары: Дуб-Дубовіч і Вяз-Вязавіч. Адрозніваць іх наведвальнікаў чакаюць Беласнежка з сям'ёй гномаў. Яны і праводзяць гасцей да хаткі Дзеда Мароза, паказваюць Скарбніцу, асобнае памяшканне, дзе захоўваюцца пісьмы і малюнкi дзяцей. Шмат чаго можна пабачыць у памесці. Уражвае, напрыклад, 160-гадовая саракмятравая елка, на якой на Новы год запальваюцца пяць тысяч лямпачак і пад якой, па легендзе, ажыццяўляюцца жаданні.

Распрацаваны спецыяльныя турыстычныя маршруты: пешыя, конныя, аўтамабільныя. У час такіх экскурсій у суправаджэнні прафесіянальнага гіда можна пабачыць прыгажосць першабытнага лесу, наведаць рэзідэнцыю Віскулі, пазнаёміцца з гістарычнымі і культурнымі помнікамі. Цікава праехаць па дарозе, якая была пабудавана яшчэ ў часы караля Станіслава Панятоўскага, наведаць лясную паляну, дзе калісьці палілі драўніны вугалі і займаліся смолакурэннем. Захавалася і пабудавана ў царскія часы частка дарогі Пружаны — Гайнаўка. Засталіся і курганныя пахаванні першых жыхароў пушчы — яўзгаў, некранутыя ляжачыя камяні-валуны, якія некалі прынеслі сюды ледавік са Скандынавіі. На адным з такіх камянёў, як спырджаюць веруочыя, засталіся сляды Маці Божай. Амаль не змяніўся мястэчак былога гаспадары лясной дачы — генерала і сенатара Польшчы Тадэвуша Тышкевіча.

У хуткім часе ў пушчы з'явіцца новая гасцініца з басейнам, саунамі і трыма канферэнц-заламі. На беразе аднаго з пушчанскіх азёр будуць пабудаваны турыстычныя катэдзжы, адведзены спецыяльныя месцы для рыбакоў.

Асабліва прыцягальнасць Белавежскай пушчы, напэўна, у тым, што там можна апынуцца побач з некранутай рукой чалавека прыродай, атрымаць асалоду ад яе прыгажосці, а потым адпачыць у камфортных нумарах гасцініцы ці ў хатках для гасцей.

Кацярына НЕМАГАЙ.
НА ЗДЫМКАХ: Белавежская пушча; рэзідэнцыя Дзеда Мароза.
Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

Віншuem

Прэмія "За духоўнае адраджэнне" — святарам

Сярод лаўрэатаў прэміі "За духоўнае адраджэнне" 2004 года — духоўныя і свецкія асобы розных прафесій, якія займаюцца добрачынасцю або ўнеслі вялікі ўклад у развіццё мастацка-маральных традыцый і ўмацаванне духоўных каштоўнасцей, ідэй дружбы і братэрства паміж народамі.

Упершыню гэтай высокай узнагароды ўдасноены свяшчэннаслужыцель Рымска-каталіцкай царквы ксёндз Ёзас Булька, падзвіжніцкая дзейнасць якога

па ўмацаванні хрысціянскіх традыцый і прапагандзе здаровага ладу жыцця атрымала шырокае грамадскае прызнанне.

Адраджэнне духоўнасці і маральнае ўдасканалванне — не толькі паўсядзённы клопат, а і мэта жыцця свяшчэннаслужыцеля Свята-Духава кафедральнага сабора ў Мінску архімандрыта Аляксея (Аляксея Шынкевіча).

НА ЗДЫМКУ: Аляксандр Лукашэнка ўручае прэмію "За духоўнае адраджэнне" Аляксею Шынкевічу.

Фота БелТА.

Праваслаўны клас у "Доме Міласэрнасці"

На Ражджэственскім кірмашы адбылася канферэнцыя, прысвечаная праваслаўнаму класу, які адкрыты пры сярэдняй школе № 137 і "Доме Міласэрнасці". У канферэнцыі прынялі ўдзел прадстаўнікі Адукацыйнага цэнтра Еўфрасініі Полацкай, супрацоўнікі метадычнага кабінета пры Мінскай школе катэхізатараў, прадстаўнікі Міністэрства адукацыі і іншыя.

Як адзначыла Аляксандра Жылач, выкладчык школы катэхізатараў, на канферэнцыі высвятлялі, чаму мы павінны гэтым займацца і як займацца праваслаўнай адукацыяй.

Першы праваслаўны клас быў адкрыты ў Мінску ў сярэдняй школе № 137 год таму. Кожны дзень пасля асноўных заняткаў у сценах школы дзеткі ідуць у "Дом Міласэрнасці", каб там працягнуць сваю адукацыю, толькі ўжо рэлігійную. Тут ім выкладаюць асновы праваслаўнай веры, у групах праводзіцца дзень займаюцца рукадзеллем і мастацтвам, ходзяць у храм маліцца і слухаць пропаведзі святароў.

Праваслаўны клас адкрыўся дзякуючы ініцыятыве бацькоў.

Гэта ідэя спадабалася і дырэктару, і адміністрацыі школы. Знайшліся таксама бацькі, якія былі гатовы вазіць дзетак з іншых канцоў горада, каб толькі яны вучыліся на традыцыйных праваслаўнай культуры.

Адна маці, якая выступіла на канферэнцыі, прызналася, што іх сям'я нават збіралася пераехаць у Расію, каб даць дзецям праваслаўную адукацыю. Але, калі даведаліся, што адкрываецца праваслаўны клас, адразу падлі заяву аб прыёме на вучобу ў гэту школу.

Такі ж вопыт ужо існуе ў Жодзіна, Віцебску, Барысаве, дзе таксама ў некалькіх школах ідзе выкладанне асноў праваслаўя.

Юлія МАРОЗАВА.

Выстава іканапісу

Выстава "Іканапіс Беларусі ў XXI стагоддзі" адкрылася ў Брэсцкім мастацкім музеі. У прысутнасці веруючых адкрыў выставу епіскап Кобрынскі і Брэсцкі Іаан.

У экспазіцыі прадстаўлена больш за 100 твораў сучасных майстроў-іканапісцаў з усіх 10 існуючых епархій Беларускай

праваслаўнай царквы і Беларускага Экзархата. На выставе можна ўбачыць лікі многіх хрысціянскіх святых, сюжэты на біблейскія тэмы. Майстры з Полацка прадставілі 3 работы, вышытыя залачонай ніткай, сярод іх — Крыж Еўфрасініі Полацкай.

Выстава будзе працаваць на працягу двух месяцаў.

Старонку падрыхтавала Таццяна КУВАРЫНА.

Усё пачалося на Каляды

...У канцы снежня 1992 года мінчанін Уладзімір Стукач, фізік па адукацыі і канструктар па спецыяльнасці, ляжаў дома з высокай тэмпературай. Калі крыху палягчэла, вырашыў паглядзець па тэлевізары трансляцыю каталіцкага каляднага богаслужэння. Убачанае вельмі ўразіла Уладзіміра. А назаўтра — вось цуд! — яму прыйшло запрашэнне выступіць з дакладам па чарнобыльскай праблематыцы на навуковым кангрэсе ў... Рыме. Пасля пленарных пасяджэнняў беларускі вучоны адправіўся аглядаць Вечны горад і ў першую чаргу — галоўную плошчу Рыма з легендарнай базілікай Пятра. І зноў узрушэнне! Айцец Уладзімір раскавае пра незвычайнае азарэнне святлом, прычым менавіта такім, як калісьці, калі маці ўпатай хрысціла яго, шасцігадовага. Чаму ўпатай — тлумачыць не трэба: савецкае грамадства лічылася атэістычным, а бацька хлопчыка быў ваеннаслужачым.

"Пасля наведвання базілікі, — успамінае сённяшні настаўніцель мінскага праваслаўнага прыхода храма Уваскресення Хрыстова айцец Уладзімір, — паспрабаваў трапіць у Ватыкан. Гэта аказалася нескладана. Там выпадкова сустраўся з беларусам — адным з сакратароў папы. Разгаварыліся, галоўным чынам пра Чарнобыль. Мой добраахвотны экскурсавод паказаў цікавую рэч: асобныя барельефы — своеасаблівыя геаграфічныя карты кожнага стагоддзя. Падвёў мяне да XIV стагоддзя, і я прычытаў назвы гарадоў: Полацк, Магілёў, Кішынёў і... Чарнобыль. Няцяжка зразумець маё хваляванне".

Напэўна, тады і павярнуў яго лёс да храма. Хаця пляхкі-спежкі да яго пракладваліся раней.

Айцец Уладзімір лічыць, што яго ўсё жыццё апыкае і вядзе Божа Маці — ён і нарадзіўся пад Пакроў. Ды і далейшыя падзеі ў лёсе звязаны з гэтым святым імем. У дзень памяці іконы Божай Маці "Замілаванне" адбылося рукапалажэнне ў свяшчэннікі.

Цяпер айцец Уладзімір актыўна пачытае аб царкоўнай саборнасці, пашырэнні абшчынага жыцця, каб стала яно "і чыстым, і прыгожым". Гаворыць, што толькі ўсім мірам можна паспяхова рабіць карысныя для людзей справы. Ды і знайсці падтрымку блізкага так лёгка. У многім па гэтай прычыне ён узяўся духоўна акармяць рэгулярныя праваслаўныя выставы, дзе народ рэалізуе сябе творча праз Бога. У апошні час — Калядная, на якой пабывалі многія мінчане.

У прыходзе тры царквы. Часова, так званая "храм-палатка", у гонар Уваскресення Хрыстова. Вялікі храм, які будуюцца з пяці купаламі, ніжні прыдзел яго асвячоны мітрапалітам Філарэтам у

гонар беларускага святога праведнага Іаана Кармянскага. І размяшчана яна непадалёку ад урочышча Курапаты крыптавая капліца ў гонар Спаса Нерукатворнага Вобраза, над ёй узведзены Паклонны крыж.

Восем гадоў таму айцец Уладзімір пачынаў будаўніцтва адзін, сёння ў яго з'явіліся памочнікі — прыходскія свяшчэннікі і створанае сястрынства. Вядома, нялёгка: мала таго што будаўніцтва — справа няпростая, дык неабходны яшчэ цяпер і стойкасць правесці зімовую доўгую службу ў халоднай часовай царкве. Богу трэба служыць кожны дзень, тады і ён нас не пакіне.

Шчыра кажучы, мне здаецца, за навагодняй мітуснёй і мішурой глыбокі сэнс самога свята Ражджэства Хрыстова стаў размывацца, абмяжоўваючыся знешняй, фармальнай атрыбутыкай. Магчыма, гэта непазбежна, усё ж дзве тысячы гадоў прайшло? Айцец Уладзімір ніяк з такім падыходам не згодны.

— Ражджэства Хрыстова — агульная радасць, агульнае імкненне знайсці яе ў нашым свеце, які ўсё часцей становіцца бязрадасным. Сапраўды, свята ў апошні час крыху раслаілася — Ражджэства каталіцкае, Новы год, Ражджэства праваслаўнае. Тым не менш, гэта чарговае абнаўленне для ўсіх. Паглядзіце, нават калі мяняецца каляндарны год, летапісчэнне ўсё роўна вядзецца ад Ражджэства Хрыстова. Сучаснае пакаленне часцей за ўсё заўважае толькі знешняе. Але, калі забываць пра ўнутраны змест, абалонка непазбежна знікне, і нічога не застанецца. Ражджэства дае чалавеку, яго бессмяротнай душы сапраўднае багацце. Гасподзь, калі нарадзіўся, прынёс запаведзі блажэнства, ён вучыць нас жыць з любоўю.

— Якія галоўныя праваслаўныя калядныя традыцыі захоўваюцца?

— Радасць прыходзіць ужо напярэдадні ўвечары, у сачуўнік, у час святочнай службы — з першай зоркай, на так званыя посныя Каляды. Людзі спавадаюцца, прычапчваюцца і збіраюцца разам, калі праспяваць Хрысту "Слаўся!" Першы дзень Ражджэства прысвячаецца самому Хрысту, другі — яго маці. І пачынаюцца калядкі — у праваслаўі "хаджэнне свяшчэнніка са славай". Царква не супраць калядак, своеасаблівага дадатку да свята. Яна супраць таго, каб калядкі падмянялі Ражджэства.

— І ўсё ж навошта нам, такім сучасным, з камп'ютэрамі і перадавымі тэхналогіямі і іншымі дасягненнямі цывілізацыі, усё гэта?

— Камп'ютэры, супермашыны, найноўшыя дасягненні навукі і тэхнікі — толькі дапаможныя сродкі для ўладкавання зямнога жыцця. Не больш. Больш ведаць, пазнаваць свет, у якім жывём, неабходна. Пакуль людзі змаглі ўзяць толькі малую долю ведаў, якія не адразу адкрывае ім Бог.

У манахаў ёсць прытчка. Перашывае чалавек раку на лодцы. Бачыць, на адным вясле напісана "Маліся", на другім — "Працуй". Навонга? А таму, што калі толькі маліцца, то не атрымаецца існага руху да мэты. У сваю чаргу, праца без малітвы — пустая трата сіл і часу, што, уласна, і адбываецца ў нашай цывілізацыі. Калі людзі нешта робяць без Бога, усё ўпустую. Больш таго, у выніку яны самі сябе расчароўваюць. Калі ж разумна выкарыстоўваць абодва вёслы — поспех абавязкова прыйдзе. Гэту важную думку і прынёс нам Збавіцель разам са сваім нараджэннем.

Галіна УЛІЦЕНАК.

Фотафакт

"Цар-звон" з'явіўся ў Гомелі

Калі двух месяцаў спатрэбілася майстрам беларускага прадпрыемства "Выдатнае ліццё", каб адліць самы вялікі ў краіне звон. Як раскаваў галоўны інжынер прадпрыемства Аляксандр Майстрэнка, вышыня звана — амаль 2 метры, дыяметр — паўтара метра, а вага — 10 пудоў, або безлёга 2 тоны. Звон устанавілі на званіцы праваслаўнага Свята-Паўлаўскага сабора ў Гомелі. Па ацэнцы спецыялістаў, беларускі "Цар-звон" атрымаўся на славу. Сапраўдны твор мастацтва. На ім выявы крыжа заступніцы зямлі беларускай прападобнай Еўфрасініі Полацкай, лікі святых Пятра і Паўла.

НА ЗДЫМКУ: пад'ём звана.

С К А Р Б О Н К А

Прызнанне

Ахоўнікі традыцый

У ліку дзеячаў культуры і мастацтва, узнагароджаных Спецыяльнымі прэміямі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь за высокія творчыя дасягненні ў 2004 годзе — **Юрый Боўда з Бабруйска, сябра Беларускага саюза майстроў народнай творчасці, — за захаванне і развіццё традыцый беларускай керамікі; Тамара ЯКІМЕНКА, прафесар Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, — за навукова-даследчую дзейнасць і стварэнне манаграфіі "Сучасная беларуская этнамузыкалогія"; Тамара ВАСЮК, дацэнт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры, — за падрыхтоўку маладых таленавітых керамістаў; народны ансамбль народнай музыкі і песні "ГРЫМАТА" Слонімскага раённага дома культуры — за ўклад у развіццё міжнародных культурных сувязей; народны калектыў "БЛІСКАВІЦА" з Гродна — за высокае выканальніцкае майстэрства і актыўную работу па прапагандзе беларускага спеўнага фальклору, а таксама заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь — фальклорны ансамбль "ПААЗЕР'Е" з Паставаў — за ўклад у развіццё і адраджэнне нацыянальных музычных традыцый.**

"Паазер'е"

Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь — фальклорны ансамбль народнай музыкі "Паазер'е", які носіць таксама найменне "народны" — узнагароджаны Спецыяльнай прэміяй Прэзідэнта дзесяцю культурна і мастацтва за ўклад у развіццё народнай творчасці і адраджэнне нацыянальных музычных традыцый.

Кіраўнік — Анатоль Собаль (на здымку стаіць злева).

Калектыву больш за 70 гадоў, яго цяперашнія ўдзельнікі — гэта дзеці і ўнучкі знакамітых груздаўскіх музыкаў. Пераняўшы рэпертуар ад народных музыкантаў Пастаўскага раёна, яны прапагандуюць свае рэгіянальныя музычныя традыцыі. У складзе ансамбля чацвёра цымбалістаў, якія іграюць на дыятанічных (народных) цымбалах, два скрыпачы, два гарманісты, адзін дудар, адзін кантрабасіст, барабаншчык з вясельным барабанам,

адна салістка-спявачка, з якой разам спяваюць усе артысты-аматары.

Як некалі вясковыя вясельныя музыканты, яны імправізуюць, могуць іграць танцавальныя вечарыны. Добра ведаюць гісторыю народных музычных інструментаў, цікава пра іх распавядаюць. Жаданне захаваць музычную народную спадчыну пабудзіла іх вучыцца самім і вучыць дзяцей, таму сёння ў складзе ансамбля — усе выкладчыкі Пастаўскай дзіця-

чай школы мастацтваў. Дзякуючы ім, мелодыі Паазер'я як этнаграфічнага рэгіёну Беларусі захаваліся і гучаць на поўную моц.

Ансамбль за час свайго існавання пабываў у беларусаў Расіі ў Калінінградзе, Латвіі — у Даўгаўпілсе, Літвы — у Вільні, Вісагінасе, Эстоніі — у Таліне, нядаўна суправаджаў афіцыйную дэлегацыю Віцебскай вобласці ў Польшчу і выступаў у Лодзі.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

Захавай традыцыю

Зімовыя гульні

Прапануем для развучвання з дзецьмі і дарослымі народныя зімовыя гульні, сабраныя спецыялістамі Беларускага дзяржаўнага інстытута праблем культуры і змеічання ў другім томе выдання "Традыцыйная мастацкая культура беларусаў. Віцебскае падзвінне", які выйшаў з друку ў канцы 2004 года.

У вёсцы Стаі, што непаладэку ад Лепеля ў Віцебскай вобласці, жыўе цудоўная жанчына, спявачка і выдатная знаўца традыцыйнай культуры Галіна ФОКІНА 1929 года нараджэння, а каля яе гуртуецца фальклорна-этнографічны калектыў. Ад яе была запісана зімовая гульня.

"Ці цот, ці лішка"

На Каляды асноўным сімвалічным пачастункам заўсёды былі арэхі (як яйкі — на Вялікдзень), таму гэта гульня — самая папулярная і вядомая дагэтуль на Беларусі.

"Некалі, у даўніну, маці ці бацька насыпалі ў мяшэчак арэхі. Дзеці, калі гулялі паміж сабой, дадавалі туды і жалуды, а ў пазнейшы час — цукеркі і іншыя прысмакі. Першы гулец залазіць рукою ў мех, набірае жменю

арэхаў — колькі атрымаешца (калі арэхаў многа — накрывае зверху другой рукою). Патрэсваючы рукою з арэхамі перад другім гульцом, пытаецца: "Ці цот, ці лішка?" Атрымаўшы адказ: "Цот!" або "Лішка!", разам лічаць арэхі. Хто адгадаў — забірае ўсе арэхі сабе. Калі не адгадаў — забірае першы гулец".

Гульня завяршаецца пасля таго, як усе арэхі будуць выбраны з меха і падзелены паміж гульцамі згодна з умовамі гульні.

У вёсцы Акунёва Міёрскага раёна на Каляды і на Масленку гулялі ў "Жораву" (гульня распаўсюджаная на Падзвінні ў розных варыянтах).

"Жораў"

Такія гулі дзелалі ў хатах, каб пасмяяцца. Аправаці хлопца ці дзеўку: у рукаў вывернутага поўсцю ўверх кажуха прасоўвалі руку з палкай, затым рабілі дзюбу — да палкі прывязвалі накрыв меншую палачку, а рукаў з выгнутай угору рукою перавязвалі вяровачкай — атрымлівалася шпя жоравы, кажухом абкручвалі самога гульца. Такім чынам "Журавель" у суправаджэнні хлопцаў хадзіў па хаце і кляваў усіх, хто трапіўся. Колькі жартаў было, кпінаў!

Народны каляндар

"Люты на парог — зіме збівае роў"

1 лютага ў католікаў прысвятак Ігнат, пра які кажуць: "На святога Ігната зіма багатая, а Ігнат Грамніцам рад".

2 лютага — Грамніцы ў католікаў або Стрэчанне — дзень сустрэчы зімы з летам, а ў даўнія часы — дзень язычніцкага бога Грамаўніка або Перуна. Кажуць: "На Грамніцы — палавіна зіміцы". На Гродзеншчыне праваслаўныя кажуць, што "паміж польскімі і праваслаўнымі Грамніцамі не трэба сьнаваць кросны, бо ваўкі будуць сьнаваць каля будынкаў".

5-га — прысвятак Агата ў католікаў, калі асвятляюць хлеб і соль. Паводле народных вераванняў, хлеб і соль можа бараніць ад пажару і раптоўных хвароб: "Хлеб (соль) святой Агаты не пусціць бяды да хаты".

9-га — Іван Залатавус, 10-га — Ігнат, 14-га — Трыфан у праваслаўных або Грамнічны бацька, калі рыхтавалі ахвярныя грамнічныя

свечкі са свайго воску.

15-га — Грамніцы або Стрэчанне ў праваслаўных, дзень сустрэчы зімы з летам, свята свечкі і "жывога агню". Паводле язычніцкіх вераванняў, жывы агонь абараняе ад злых духаў, яго здабывалі шляхам трэня дзювоў палачак, пакладзеных адна на адну. У гэты дзень крыжападобна засмалвалі валасы на галовах дзяцей і на жывёлах, каб адагнаць ад іх злых чарадзеяў, ведзьмакоў. Выпальвалі крыжы на будынках — ад маланкі. У хрысціянскі перыяд васкавыя свечкі асвятляюцца ў царкве, захоўваюцца ў хатах увесь год. Іх запальваюць пры грывотах, пры першым выгане кароў у поле вясной, на засеўках, сустракаючы нованароджанага, у вясельных абрадах, даюць у рукі нябожчыку. У гэты дзень спяваюць першую вяснянку.

18-га — Агата ў праваслаўных.

26-га — Дзедаў тыдзень (Памінальны, Усядны) — перадапошні тыдзень Мясоеда перад Вялікім постам, які быў прысвечаны памяці памерлых продкаў, "дзядоў".

Паводле "Беларускага народнага календара" Аляся ЛОЗКІ.

Каляду на дуба

Ці можаце вы ўявіць, што на Беларусі ў XXI стагоддзі яшчэ спраўляюць дахрысціянскія абрады з глыбокай агульначалавечай сімволікай? Што гэта менавіта так — зафіксаваў наш фотакарэспандэнт Яўген Казюля ў вёсцы Новіны Бярэзінскага раёна Мінскай вобласці.

У 90-х гадах мінулага стагоддзя старажытны абрад "Цягнуць каляду на дуба" аднавіла ў поўным выглядзе дырэктар Новінскага сельскага клуба Ніна Клімовіч. Яна тады вучылася ў Мінскім культасветвучылішчы і атрымала заданне напісаць работу пра рэдкі народны традыцыйны абрад. Кожны жыхар раёна ведае, што "Цягнуць каляду на дуба" — значыць развітацца з каляднымі святамі, справіць у складчыну з суседзямі і сябрамі абед з вясёлымі гульнямі, песнямі, скакамі, катаннем па вуліцы на санях і гульні ў снежкі, калі не абыходзіцца без таго, каб усе не пакачаліся ў снезе. Такім чынам, да абеду Каляда, а потым ужо настае пара вяселляў — і чакай Масленіцу.

Аднак людзі самага сталага веку памятаюць, што менавіта цягнулі да дуба і да якога дуба (а часам бярозы, дзе пастаянна робяць кубло буслы). Прычым, у розных вёсках гэта былі розныя прадметы і нейкія свае асаблівасці абраду. Адно казалі, што на санках мужчыны, у якіх ёсць сем'і (жанчыны ў гэты час гатавалі абед з прадуктаў, сабраных у складчыну), цягнулі да дуба кола, а на ім сена, на сене гаршчок з куцёй. Усё гэта на вярхоўках успягвалі на дуб за вёскай — ад грому і каб буслы пасліліся.

Другія казалі, што гаршчок быў гліняны, яго разбівалі палкамі, калі цягнулі на дуба, ды так, каб куцця разляцелася як мага далей — будзе багаты ўраджай. Трэція сцвярджалі, што пад дубам спалывалі сена, на якім стаяла куцця перад Вадохрышчам, — гэта і ёсць каляда. "Не, — казалі іншыя, — каляда — гэта патроху ўсяго, што нашчадравалі, а таксама гаршчок з куцёй". Гэта ад грому ўспягвалі на дуб на чацвёрты дзень пасля апошняй куцці, якую называлі Крывая каляда, а першую — Бедная, другую — Багатая. Некаторыя сцвярджалі, што ўспягвалі зачыначны снапок, які ўсе Каляды стаяў у чырвоным куце. Пра гэта і песня сведчыць, змест якой прыкладна памятае Марыя Мурач з вёскі Бычын і іншыя носьбіты традыцыйнай культуры.

Каляда, Калядзіца!

*Мы цябе адгулялі, добра шанавалі.
Цяпер цягнем на дуба, сядзі там любя.
Сядзі там высока і глядзі далёка.
Хмару цёмную прысперагай,
ад грому наша поле абараняй,
Каб не палегла наша жыта і пшаніца,
каб авёс добры рос.
На лета будзем цябе чакаць,
пірагі і каўбасу гатаваць.
(або "Каб ты, Каляда, к нам на лета прыйшла,
шчасце і радасць усім прынясла").*

Потым аказалася, што Марыя Іванаўна родам з Асіповіцкага раёна, а ў Бычын замуж выйшла, што не толькі ў Асіповіцкім, Клімавіцкім, Чэрвеньскім і іншых суседніх раёнах спраўляюць гэты абрад, але і шмат дзе на Магілёўшчыне. На Віцебшчыне, у Чашніцкім раёне спяваюць песню, у якой наступны радок: "Панясём каляды на дубы", а ў Сенніцкім — "Ой, калядачка, вы на дуб, на дуб". Такім чынам, каб высветліць, як святкуюць Каляды і якіх праводзяць перш за ўсё ў Бярэзінскім раёне, быў праведзены семінар для культработнікаў у вёсцы Новіны. Туды з'ехаліся гурты калядоўшчыкаў з вёсак Чыжаха, Міхалёва, Любушаны і Паплавы (гл. фота).

Я таксама прычынілася да вывучэння гэтага абраду. Па матэрыялах уласных экспедыцый у Бярэзінскі раён 1993, 1995,

жыглых рымлян называліся святы першага дня кожнага месяца, якія ўрачыста адзначаліся.

На ПЕРШУЮ БЕДНУЮ КУЦЮ гэты снапок прыносілі ў хаце разам з ахашкам сена і ставілі ў чырвоны кут. Сена клалі на стол, накрывшы яго белым абрусам, як заўсёды на Дзяды, а таксама пад гаршчок з кашай-куцёй. Адна з жанчын нават сказала, што пад гаршчком робяць як бы ГНЯЗДО з сена і ставяць туды куццю. Сена выпягваюць з-пад абруса, і ў каго спаблина даўжэйшая, той будзе сеяць лён. Лён, як вядома, справа жаночая. І гняздо мае выразны выгляд жаночага пачатку. Снапок жыта — мужчынскі пачатак. На першую поскую куццю гаршчок з кашай накрываюць патэльняй і кла-

ледчык этнакасмалогіі беларусаў Сяргей Санько тлумачыць, што адна з самых яркіх зорак зімовага неба — гэта зорка Капэла (Козачка). А калядная зорка, што называецца Кола (Палярная?), вакол якой групуюцца іншыя зоркі, з'яўляюцца на небе, утварае светавы стоўб, што злучае неба і зямлю. Менавіта адсюль душы прад-

ка ў

здзіўжанне 27 верасня і звязана з асеннім раўнадзенствам, калі птушкі і змеі займаюць сваё месца ў выраі. Адмыканне — на Саракі 22 сакавіка, яно звязана з веснавым раўнадзенствам і прылётам птушак. Такім чынам, да дуба неслі кола — сімвал сонца, сена і салому ад зачыначнага снапка як увасабленне Бабы і Дзеда — прапродкаў, а таксама кашу-куццю — каб не звёўся род чалавечы, які ўзяў свой пачатак з раю.

КАБАН (свіназдзік) — зааморфны сімвал сонца. Паяданне яго мяса прыводзіць да дастатку і плоднасці.

БУСЕЛ — птушка, якая прыносіць дзяцей і добры ўраджай, носьбіт нябеснага агню. Свяшчэнная птушка, на яе не палюць і мяса не ядуць, селіцца побач з жыллом чалавека, прыносячы шчасце і баранячы ад грому. Птушка бога Грымотніка ва ўяўленні нашых продкаў.

ГНЯЗДО — назва нейкай зоркі, больш верагодна, што гэта згуртаванне Плеядаў, купкі з 6 ці 7 зорак. Лічба 7 сімвалізуе сям'ю: тры пакаленні да мяне, я і тры пакаленні пасля мяне.

ГАРШЧОК — назва зоркавага згуртавання Плеядаў. Знаходзіцца на вершыне Сусветнага дрэва.

КУТ ЧЫРВОНЫ — месца продкаў, выхад у космас, да Бога.

КУЦЯ — ад грэчаскага "каўбасе", каша з цэлых абтоўчаных круп, якая звязана з радзіннай і памінальнай абраднасцю, пачаткам і заканчэннем чалавечага жыцця. Варылі, паминаючы продкаў, і як ахвяру паганскім багам.

БОХАН ХЛЕБА У КУЦЕ — сімвал прысутнасці душы памерлага або душ продкаў.

КАЎБАСА — сімвал залатога веку.

ПЕВЕНЬ — звязаны з пачаткам новага дня, узыходзячага сонца, знікненнем нячыстай сілы.

КРЫВЫ — тэрмін, які азначае "нячысты", што мае дачыненне да замагільнага свету.

Такім чынам, дзе б ні жылі сёння беларусы, яны могуць ушаноўваць памяць сваіх продкаў і захоўваць калядныя традыцыі, у тым ліку і спраўляць абрад "Цягнуць каляду на дуба". Дубам можа быць любое дрэва, на якім робяць гнёзды птушкі. А замест кола або бараны — сімвал, што існуе ў Бярэзінскім раёне: крыж у раме, збіты з дошак або палак. Астатнія атрыбуты абраду, спадзяюся, зразумелыя. І тут маюцца на ўвазе не толькі продкі беларускага этнасу, а продкі ўсяго роду чалавечага. Усе мы ад Адама і Евы.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

1998 гадоў, а ў 2002 і 2003 сумесна са Студзінскім этнаграфічным таварыствам, якім кіруе Аляксей Глушко, магу выклаці сваё тлумачэнне гэтага старажытнага загадкавага абраду. Яно не канчатковае, экспедыцыйны трэба прадоўжыць, каб зрабіць правільныя высновы, аднак разгадаць абрад "Цягнуць каляду на дуба" мне дапамаглі матэрыялы энцыклапедычнага слоўніка "Беларуская міфалогія", складзенага і падрыхтаванага да друку беларускімі вучонымі на грамадскіх пачатках. Там няма артыкула пра гэты абрад, але іншыя дапамагаюць расшыфраваць яго сімволіку.

Некалі сяліне з наваколляў Бярэзана (так і зараз старыя людзі называюць свой райцэнтр Бярэзіно), зажаўшы ПЕРШЫ СНАПОК ЖЫТА, неслі яго ў хаце і ставілі на пачэснае месца — у чырвоны кут. Там ён і стаяў да засевак азімага жыта. Зерне з гэтага снапка вымалочвалі і дадавалі ў насенне (каб ураджай быў багаты), а сам снапок выносілі ў хлеў і хавалі пад сена — ад грому і пажару. Сімваліка "першы" адпавядае слову "каляда" — так у стара-

дучь на яе хлеб і кола срой каўбасы, якую спякуюць назаўтра. На другую куццю, або Багатую каляду, на гаршчок пакладуць першы блін, а наверх — кола печанай каўбасы.

Пасля ўрачыстай сямейнай вячэры-куцці назаўтра сена аддаюць каровам і авечкам, блін таксама — каб былі здаровыя і плодныя (гэта перыяд ацёлу і акоту свойскай жывёлы), а кашай-куцёй у абручку або рэшаце (гаспадар у некаторых вёсках апыраваў гаршчок з куцёй сваім рамянём) кармілі кур, каб добра несліся і пільнаваліся двара. "Кудахтахтах, сыпце, куркі, яечкі, як мак!" — казала пры гэтым гаспадыня.

"Беларуская міфалогія" дае магчымасць расшыфраваць абрад провадаў Калядаў наступным чынам.

Нашы продкі добра ведалі зорнае неба і арыентаваліся па зорках ва ўсёй сваёй сельскагаспадарчай дзейнасці. І сёлета жыхары Бярэзінскага раёна перад пачаткам першай Беднай каляды 6 студзеня чакалі з'яўлення на небе каляднай зоркі. Толькі тады можна сесці за стол усёй сям'ёй. Дас-

пускаюцца на зямлю, каб з'яднацца са сваім родам жывых у адзінай традыцыйнай вячэры. Пра тое, што адбываецца на зорным небе на Каляды, гаворыцца ў вядомай казцы "Воўх і сям'ера казлянят", адна з назваў якой на Беларусі — "Калядная казка".

Сімвалам сонца на зямлі, рытуальным месцам у хаце быў СТОЎП — драўляны стоўб ля печы. У каляднай песні ёсць такія словы: "Прыехала Каляда з вечара, прынесла дудак (каўбасак) рэшата, павесіла (паставіла) дудкі на стаўпе, сама села на купе ў беленькім кажусе". Ён, як і той светавы стоўб, з'яўляўся сімвалам СУСВЕТНАГА ДРЭВА.

Чаму нашы продкі шанавалі ДУБ? Бо гэта свяшчэннае дрэва яны ўяўлялі дрэвам жыцця, сімвалам роду, ён злучаў жывых са светам памерлых. Ніжняя частка яго, карані — зона продкаў, уваход у царства смерці. Верхняя сімвалізуе свет вечнасці, там жывуць душы продкаў і птушкі. Усім вядома слова "вырай" — беларуская назва раю і райскага сусветнага дрэва. Замыканне выраю адбываецца на

КАНТАКТЫ І ДЫЯЛОГІ

ВЕСТКІ МІЖНАРОДНАЙ АСАЦЫЯЦЫІ БЕЛАРУСІСТАЎ. №40

Паведамленне

Аргкамітэт сфарміраваны, праграма складзена

14 студзеня адбылося пашыранае пасяджэнне бюро камітэта ГА "МАБ", на якім прысутнічалі і прадстаўнікі мінскіх суполак

На пасяджэнні быў сфарміраваны склад аргкамітэта IV Міжнароднага кангрэсу беларусістаў, які мяркуецца правесці 7-8 чэрвеня бягучага года. Дадаткова ў склад аргкамітэта будуць запрошаны прадстаўнікі тых міністэрстваў і Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, якія ў 1991 годзе выступілі сузаснавальнікамі асацыяцыі.

Аргкамітэт зацвердзіў рабочы варыянт праграмы. У ёй улічаны 149 пададзеных заявак на даклады, паведамленні і выступленні, якія паступілі на 10 студзеня. Акрамя беларускіх удзельнікаў, у праекце праграмы прадстаўлены вучоныя і пісьменнікі з 14 краін — Аўстрыі, Балгарыі, Венгрыі, Германіі, Канады, Латвіі, Літвы, Нарвегіі, Польшчы, Расіі, Украіны, Славакіі, Чэхіі і Швейцарыі. Усё гэта сведчыць пра цікавасць да кангрэсу, запатрабаванасць асацыяцыі, дзейнасць якой накіравана найперш на пашырэнне беларускай культуры ў свеце.

даследаванне сувязей паміж краінамі і народамі.

Акрамя двух пленарных пасяджэнняў і справаздачна-пэравыбарнага сходу дэлегатаў, плануецца правесці пасяджэнні культуралагічнай, гістарычнай, літаратуразнаўчай і мовазнаўчай секцый, "круглых сталоў", прысвечаных беларускай дыяспары, беларуска-нямецкаму, беларуска-польскаму і беларуска-рускаму грамадска-культурнаму ўзаемадзеянню.

Мяркуецца, што да сакавіка будзе падрыхтаваны канчатковы варыянт праграмы, а ўдзельнікам разасланы запрашэнні.

На пасяджэнні асабліва падкрэслівалася важнасць збору сяброўскіх складак як адной з асноўных крыніц фінансавання кангрэсу. Прысутныя былі закліканы да актыўнага пошуку айчынных і замежных дабрадзейцаў.

Паводле атрыманых анкет, асацыяцыя папоўнілася пяццю новымі сябрамі з Беларусі і Германіі.

Бюро камітэта ГА "МАБ"

Нашы дыялогі

Ліліяна АНЦУХ:

"Чатыры чвэрці" — галоўная справа майго жыцця"

У апошнія гады на кніжным рынку Беларусі і за межамі краіны ўсё большую папулярнасць заваёўвае прадукцыя выдавецтва "Чатыры чвэрці". Спачатку яно аддавала перавагу нотна-музычным рукапісам. Потым сюды ж пацягнуліся мастакі, харэографы, музейныя работнікі, паэты. Усё больш важнае месца сталі займаць кнігі, прысвечаныя культуры духоўнай у шырокім сэнсе слова. "Чатыры чвэрці" — выдавецтва недзяржаўнае, але справу робіць, безумоўна, дзяржаўную. З дырэктарам выдавецтва "Чатыры чвэрці" Ліліянай АНЦУХ гутарыць Адам МАЛЬДЗІС.

— Ліліяна Фёдаравна, сёння вас можна павіншаваць з юбілеем, як кажуць, поўднем або поўняй жыцця. У Дзяржаўным музеі гісторыі тэатра і музыкі адбылася прысвечаная вам вечарына, арганізаваная міністэрствамі інфармацыі, культуры і іншымі ўстановамі. Адначасова адзначалася 30-годдзе вашай выдавецка-творчай дзейнасці. Скажыце, што са зробленага вы лічыце найбольш істотным?

— Дзякуй за віншаванне. Я мяркую, што "Чатыры чвэрці" — галоўная справа майго жыцця. Ёй я прысвяціла 13 год.

— А вынікі? Колькі "чвэрцяў" сярод выданняў займае музыка, а колькі іншыя віды мастацтва?

— Усяго Нацыянальная кніжная палата залічыла нам каля 120 кніг. Гэта калі браць грунтоўныя, знакавыя. Музыка сярод іх займае дзесьці адну чвэрць. Зрэшты, музыка, жываліс, адукацыя, навука, культура — усё гэта падзяліць нельга. Да ўсяго ў мяне аднолькава трапяткія адносіны.

— Відаць, вашаму эмацыянальнаму зараду садзейнічае музычная адукацыя.

— Уявіце сабе, яе ў мяне няма. Нібыта, нонсенс. Але музыку найперш трэба любіць... Закончыла ж я Беларускі дзяржаўны педуніверсітэт імя Максіма Танка. Акрамя таго — рэдактарска-выдавецкі факультэт цяперашняга Маскоўскага ўніверсітэта друку. Ведаў пакуль хапае.

— А задавальнення? Ці радуеце вас вашы кнігі?

— Безумоўна! Калі стаю на выставе, а яны — за мной, за спінай, — адчуваю, што ў мяне ёсць стрыжань быцця. Пакладзеш на іх далоні — цешыцца ад кнігі ідзе, энергія вяртаецца. Пад

Боскім покрывам жыццё раскрываецца перада мной, і пачынаеш адчуваць сябе ў ім гаспадаром. Асаблівае задавальненне даюць выданні серыі "Нашы духоўныя каштоўнасці".

— Ведаю некаторыя з іх. Асабліва спадабаўся сваёй грунтоўнасцю і якасцю рэпрадукцыі альбом веткаўскай іконы. А што на чарзе? Чуў, рыхтуецца выбранае літаратуразнаўча Аляксея Мельнікава, які так рана пакінуў нас.

— Ён супрацоўнічаў з намі пры жыцці і выдаў манаграфію "Прападобная Ефрасіння Полацкая", рэдагаваў кнігі іншых. Цяпер з блашавання ўладкі Філарэта да 1000-годдзя Тураўскай епархіі выйдзе салідны (584 старонкі) яго том "З неапублікаванай спадчыны".

— Памятаецца, першай супольнай справай "Чатырох чвэрцяў" і асацыяцыі беларусістаў была кніга жыхара Вялікабрытаніі кампазітара Анджэя Залускага, прысвечаная яго выдатнаму продку Міхалу Клеафасу Агінскаму. Прадмову я напісаў, перакладчыка знайшоў, у прэзентацыі ўдзельнічаў... Кантакты з Залускім маюць працяг?

— Маюць. Цяпер брат Анджэя Іва, таксама кампазітар і піяніст, прапанаваў нам сваю кнігу пра аўтара паланеза "Развітанне з радзімай". І перакладчык будзе той самы — Вячаслаў Плётаў.

— А другая старонка нашага супрацоўніцтва — Швецыя. Правядзенне "круглага стала", прысвечанага тэме "Беларусь — Швецыя: Тысяча гадоў знаёмства". Маецца на ўвазе, што сувязі нашы пачаліся з

часу вікінгаў, пракладвання шляху "з варагаў у грэкі", які праходзіў праз нашу зямлю. У 2 000 годзе сустрэча (хоць ужо была складзена наша двухбаковая праграма са Шведскім інстытутам) не адбылася па чыста фармальным прычынах. Заяўкі чакаюць спрыяльнага часу. А тут і вы, вярнуўшыся са Швецыі, пачалі прыспешваць падзеі.

— На гэты раз я суправяджала туды хор інвалідаў па зроку "Кантус". Шведы нас цёпла сустралі, паказвалі маляўнічыя мясціны...

— У "Голасе Радзімы" вы летась расказалі пра тую паездку. Але, выходзіць, яна была не першая?

— Не першая. Ранейшыя адбыліся дзякуючы Фонду "Спадчына Чарнобыля". Там суправяджала я на аздараўленне свайго сына, потым — іншых дзяцей. Зацікавілася школай, сістэмай адукацыі.

— І якія ж вывады? — Думаю, што шведы вельмі падобныя да беларусаў: знешне спакойныя, унутры лагодныя, шчырыя.

— Значыць, вы мяркуеце, што супольна нам з імі ўдасца правесці доўгачаканы "круглы стол". Тым болей, што беларусісты ў Швецыі ёсць. Такія актыўныя, як гісторык Андрыэй Котлярчук, перакладчык Васіля Быкава Стафан Скот.

— Будзем спадзявацца. НА ЗДЫМКУ: Л.АНЦУХ прэзентуе ў ДOME дружбы кнігу Арсена Ваніцкага "Адценні жыцця", выданую ў "Чатырох чвэрцях" (2000).

Фота Яўгена КОКТЫША (з выдавецкага архіва).

Дзякуй за віншаванні

Кіраўніцтва ГА "Міжнародная асацыяцыя беларусістаў" атрымала калядныя і навагоднія віншаванні ад міністра замежных спраў Рэспублікі Беларусь Сяргея Мартынава, паслоў Злучаных Штатаў Амерыкі і Літвы ў Беларусі Джорджа Крола і Іонаса Паслаўскаса, пасольства Германіі і Інстытута Гётэ ў Мінску, дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Рамана Матульскага, навукова-адукацыйнага цэнтра Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Максіма

Танка Мікалая Забайскага, старшыні Таварыства беларускай мовы Алега Трусава, кіраўнікоў іншых устаноў і грамадскіх арганізацый. Паступілі віншаванні ад сяброў асацыяцыі з Балгарыі, Беларусі, Венгрыі, Вялікабрытаніі, ЗША, Канады, Латвіі, Літвы, Польшчы, Расіі, Украіны.

Сардэчна дзякуем усім за добрыя словы і цёплыя пажаданні.

Бюро ГА "МАБ".

Наша анкета

Напярэдадні Новага года ў "Кантактах і дыялогах" была апублікавана анкета. Прыгадаем, што ў ёй было пяць пытанняў.

I. Якія падзеі 2004 года, грамадскія і асабістыя, уяўляюцца вам найбольш яркімі і аптымістычнымі?

II. 2005 год — год чарговага кангрэсу асацыяцыі. Якім бы вы хацелі яго бачыць? Які асабісты ўклад мяркуецца з вашага боку?

III. Якія рэальныя крокі вы ўяўляеце для абнаўлення і актывізацыі дзейнасці асацыяцыі?

IV. Якія беларусказнаўчыя працы 2004 года засталіся незаўважанымі, недацэненымі?

Сёння мы змяшчаем адказ прафесара Андрэа ЗОЛТАНА з Будапешцкага ўніверсітэта, які паступіў першым. На чарзе — іншыя адказы.

I. Вясной 2004 года мне пашчасціла зноў — пасля доўгага перапынку — пабываць у Беларусі, на гэты раз — у Брэсце, на IV Міжнароднай навуковай канферэнцыі "Мовы ў Вялікім княстве Літоўскім і краінах сучаснай Цэнтральнай і Усходняй Еўропы: традыцыі і пераемнасць". Прыемна было адчуць, што першая спіяная двухбаковая канферэнцыя "Hungaro-Albaruthenica 1996", арганізаваная намі ў Будапешце разам з брэсцкім філалагам Міколам Аляхновічам, першым нашым лектарам беларускай мовы, знайшла добры працяг.

Як даследчыка старажытнага беларускага пісьменства мяне напоўніла аптымізм тое, што ў Брэсце я меў магчымасць пазнаёміцца з маладымі беларускімі "старажытнікамі" Наталіяй Паляччук, Надзеяй Старавойтавай, Алесем Бразгуновым, з якімі ў нас складваецца карыснае супрацоўніцтва.

II. Я вельмі рады, што, нягледзячы на цяжасці, кангрэс усё ж плануецца. Усе папярэднія

кангрэсы ўнеслі сур'ёзны ўклад у нашу навуку. Звыш таго — і гэта не менш важна — асабістыя сустрэчы з калегамі з Беларусі і іншых краін даюць многа імпульсаў для такіх беларусістаў, як я, што працуюць у аддаленасці ад значных беларусказнаўчых цэнтраў. А мой асабісты ўклад — працяг даследавання старых венгерска-беларускіх культурных сувязей, на гэты раз на матэрыяле старабеларускай "Аповесці аб Трышчане".

III. У нейкай форме варта абнавіць ранейшую публікацыю актуальнай бібліяграфічнай інфармацыі па беларусістыцы, якая ў свой час была каштоўнай рубрыкай "Старых" "Кантактаў і дыялогаў". Калі на паперы не атрымоўваецца, дык па Інтэрнэту.

IV. Мусіць, недацэненай засталася праца кракаўскага славіста Адама Фалоўскага "Język ruskiego przekładu katechizmu jezuickiego z 1585 roku" (Krakow, 2003). Абапіраючыся

Працяг на 10-й стар.

Сябры асацыяцыі робяць агляд кніжных "мастоў дружбы"

Кіргізка-беларуская Кніга першай лэдзі Кыргызстана загучала па-беларуску

Падзея ў развіцці беларуска-кіргізскіх адносін з'явілася арганізаваная Надзвычайнай і Паўнамоцны Паслом Кыргызстана ў Беларусі Рысбек Качкееў сцвярджае, што "адной з галоўных вартасцей кнігі з'яўляецца імкненне аўтара расказаць чытачам не толькі пра навуковыя дасягненні вялікіх людзей Зямлі, але і выкласці свае думкі пра іх чалавечыя якасці і малавядомыя для большасці чытачоў біяграфічныя звесткі. На думку Р.Качкеева, гэта акалічнасць вызначыла далейшы лёс кнігі — яна заслужана атрымала шырокую вядомасць у свеце і была перакладзена і выдадзена на рускай, англійскай, нямецкай, турэцкай, французскай, польскай, казахскай, узбекскай, кітайскай і іншых мовах, атрымала станоўчы водгукі.

Зборнік эсэ пра славутых сусветных навукоўцаў мінулага і сучаснасці чытаецца з вялікай цікавасцю. Беларускаму перакладу папярэднічалі выданні ў іншых краінах, таму ў кнізе змешчаны водгукі вядомых вучоных Расіі і ЗША. Акадэмікі Расійскай акадэміі навук В.Гінзбург, Э.Круглякоў, А.Фрыдман лічаць, што ў час, "калі "лятаючыя талеркі", астралагічныя календары і антынавуковыя адкрыцці заклінулі сродкі масавай інфармацыі, выхад кнігі Майрам Акаевай "Зоркі навукі" можна разглядаць як вельмі станоўчую з'яву. Героі кнігі стварылі тую самую шкалу духоўных каштоўнасцей, якая была асновай інтэлектуальнага развіцця чалавецтва".

Хто ж яны, героі кнігі? Гэта сусветна вядомыя вучоныя мінулых часоў — Канфуцый, Архімед, Авіцэна, Леанарда да Вінчы, Іаган Кеплер, Міхайла Ламаносаў, Майкл Фарадэй, Эрнест Рэзерфорд, Софія Кавалеўская і сучаснікі, землякі аўтара кнігі Срынніваза Рамануджан, Канстанцін Юдахін і Іса Ахунбаев, наш суайчыннік лаўрэат Нобелеўскай прэміі Жарэс Алфёраў. Аб іх напісаны навуковыя эсэ, а біяграфічныя мініяцюры прысвечаны Еўкліду, Цай Луню, Дэкарту, Паскалю, Пржавальскаму, які таксама (пагодле апошніх публікацый) мае беларускія карані.

Што прыцягнула Майрам Акаеву, якая нарадзілася ў шматдзетнай сям'і ў гарах Цянь-Шаня, цяпер прафесара, аўтара падручнікаў па тэорыі механізмаў і машын, жонку Прэзідэнта Кыргызскай Рэспублікі, да герояў сваёй кнігі і чаму з'явіўся яе беларускі пераклад? Пра гэта аўтар гаворыць у прадмове: "Сваёй талерантнасцю і цярылівацю, адкрытасцю і добразычлівацю беларусы і кіргізы заслужылі гістарычную рэпутацыю самых міралюбівых народаў. Я думаю, нас аб'ядноўвае і справядлівая павага да чалавека-знаўца. Адзіны культ, які і ў вас ніхто ніколі не звяргаў з п'едэсталя, — культ ведаў". Таму нарадзілася гэтая кніга.

У прадмове да беларускага выдання кнігі М.Акаевай Надзвычайнай і Паўнамоцны Паслом Кыргызскай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь Рысбек Качкееў сцвярджае, што "адной з галоўных вартасцей кнігі з'яўляецца імкненне аўтара расказаць чытачам не толькі пра навуковыя дасягненні вялікіх людзей Зямлі, але і выкласці свае думкі пра іх чалавечыя якасці і малавядомыя для большасці чытачоў біяграфічныя звесткі. На думку Р.Качкеева, гэта акалічнасць вызначыла далейшы лёс кнігі — яна заслужана атрымала шырокую вядомасць у свеце і была перакладзена і выдадзена на рускай, англійскай, нямецкай, турэцкай, французскай, польскай, казахскай, узбекскай, кітайскай і іншых мовах, атрымала станоўчы водгукі.

Міністр адукацыі Беларусі, доктар педагагічных навук, прафесар Аляксандр Радзькоў таксама напісаў прадмову да кнігі. У ёй адзначаецца, што "ўлюбёнасць аўтаркі ў навуку і справы вучоных адчуваецца з першых старонак, угадваецца вытанчаны густ, педагагічны такт і лірычны настрой апавядальніцы. І гэта перадаецца чытачу, авалодвае ім, вабіць у чароўны свет пазнання".

Захапляльная кніга Майрам Акаевай карысная не толькі для навукоўцаў той ці іншай краіны, прадстаўленай героямі кнігі, але і для тых, хто толькі збіраецца зрабіць сваё жыццё мэтанакіраваным і асэнсаваным. Свой багаты вопыт грамадскага дзеяча (Майрам Акаева — заснавальнік і кіраўнік Міжнароднага дабрачыннага фонду "Мэзрым"), досвед маці, якая ўзгадала чацвярых дзяцей, аўтар таксама ўклала ў змест сваіх эсэ.

Таццяна МАХНАЧ,
навуковы супрацоўнік
Інстытута літаратуры НАНБ.

Літоўска-беларуская Паэтычны голас суседзяў

Перада мною прыгожа аформлены зборнік "Літоўская паэзія" (Lietuvių poezija), выдадзены ў Маладзечне пад грыфам Літоўскага цэнтра культуры, адукацыі і інфармацыі. Фундатарамі кнігі былі Пасольства Літоўскай Рэспублікі ў Беларусі, Дэпартамент нацыянальных меншасцей і эміграцыі пры Урадзе Літоўскай Рэспублікі, Камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь і АА "Марыямполес стаціба". Укладальнікамі выдання з'яўляюцца члены Нацыянальнай абшчыны літоўцаў у Беларусі Віргінія Тарнаўскайтэ, Даля Паслаўскене, Эмілія Пранскутэ і Юратэ Рамашкенене. Уключаны ў зборнік вершы літоўскіх аўтараў на беларускую мову пераклалі вядомыя паэты Эдуард Акулін, Вольга Іпатава і Міхась Скобла.

"Літоўская паэзія" адметная ўжо тым, што выдадзена на дзвюх мовах — літоўскай і беларускай.

Пачынаецца зборнік уступным артыкулам В.Іпатавай "На шляху за кветкай ветру". Затым на літоўскай мове прыведзены зварот укладальнікаў выдання да чытача. З кнігай могуць азнаёміцца як беларускія, так і літоўскія чытачы, якім таксама, магчыма, будзе цікава адчуць, як гэтыя вершы гучаць па-беларуску. Беларускі ж чытач пры жаданні можа апаніць і майстэрства перакладу, калі, вядома, хоць крыху ведае літоўскую мову. Дарэчы, тут трэба сказаць, што беларускія чытачы, якія цікавяцца літаратурай суседзяў, даўно ўжо чакалі падобнага выдання — апошніх дзесяць гадоў мы амаль не мелі перакладаў з літоўскай, а калі што і з'яўлялася ў перыёдыцы, то яно не даходзіла да шырокага чытача.

Не такая ўжо вялікая па пачэрах кніжка — усяго 11 друкаваных аркушаў — змясціла на сваіх старонках творы 27 паэтаў розных пакаленняў. Гэта, вядома ж, толькі невялікая частка таго багацця паэзіі, якім ганарыцца сучасная Літва.

Значнае месца ў выданні займаюць вершы паэтаў малодшага пакалення, з творчасцю якіх беларускі чытач сустракаецца ўпершыню. Тут мы бачым творы Арнаса Алішаўскаса (нарадзіўся ў 1970 годзе), Нерынгі Абруцітэ (1972), Біруты Марцінкевічутэ (1969), Сігітаса Парульскіса (1965), Гінтараса Граяўскаса (1966), Альвідаса Шлэпкіса (1966), Бенядзікта Янушавічуса (1973) і іншых. Сярэднія ж і старэйшае пакаленне прадстаўлена вершамі Бярнардаса Бразджоніса, Антанаса Ёнінаса, Пятраса Кяйдосуса, Юсіпінаса Марцінкявічуса, Ёнаса Стралкунаса і іншых аўтараў. Трэба адзначыць, што і іх творчасць таксама амаль невядомая беларускаму чытачу. Вылучаецца ў гэтых адносінах Юсіпінас Марцінкявічус. Яго вершы ў савецкія часы шмат разоў перакладаліся на беларускую мову, ды і сам ён не раз наведваў Беларусь, сустракаўся з чытачамі. У зборніку друкуюцца два яго вершы апошніх часоў: "Ветраны вечар" і "...Выслала восень маю душу".

Чаму менавіта творы гэтых, а не іншых паэтаў уключаны ў зборнік? На гэта пытанне даюць адказ укладальнікі кнігі ў сваім звароце: "Чытач, не шукай падтэкстаў у падборцы як аўтараў, так і іх вершаў, а таксама ў размяшчэнні твораў у кнізе. Усё залежала ад густу ўкладальнікаў і перакладчыкаў і ад жадання як мага больш шырока прадставіць сучасную літоўскую паэзію беларускім чытачам. Вершы літоўскіх паэтаў апошняга дзесяцігоддзя ХХ стагоддзя на беларускую мову не перакладаліся. Невядомым быў і волат літоўскай паэзіі ХХ стагоддзя Бярнардас Бразджоніс, які змог нібы аб'яднаць дзве эпохі ў адно цэлае. Вершы паэта ахошліваюць амаль восем дзесяцігоддзяў. Па гэтай прычыне мы падабралі вершы розных гадоў: перыяду жыцця паэта ў Літве, а паэзіяй — у эміграцыі (...). Мэта нашай задумкі ў тым, каб мазаіка галасоў майстроў літоўскай паэзіі і зусім маладых паэтаў, якія толькі спрабуюць пярэ, злілася ў адзін хор, які пачуецца і суседзі Літвы — беларусы".

Уключаны ў зборнік "Літоўская паэзія" вершы розныя як па форме, так і па зместу, але, сабраныя разам, яны адлюстроўваюць стан сучаснай літоўскай паэзіі. Кніга выдадзена немалым тыражом — дзве тысячы асобнікаў.

Верыцца, што аматары літоўскай літаратуры, якія азнаёміцца з гэтай пудоўнай кніжкай, не будуць расчараваны.

Яніна КІСЯЛЁВА.

Нямецка-беларуская "Як справы?" Нармальна...

Цэнтрам нямецкай культуры ў Беларусі "Wiedergeburt" ("Адраджэнне") — створанай у ім рэдкалегій у складзе Таццяны Горбач, кандыдата гістарычных навук, Алега Іова і Яўгена Шунейкі — выдадзены чарговы, трэці выпуск альманаха "Wie geht's?" "Як справы?" Гэта мінскае інфармацыйнае выданне з'яўляецца каштоўнай крыніцай па гісторыі нямецкай супольнасці ў Беларусі і, шырэй, на тэрыторыі былога СССР. Яно аб'ектыўна расказвае пра няпростыя міжэтнічныя адносіны.

Трэці выпуск альманаха прысвечаны вельмі важнай і актуальнай тэме для "савецкіх" немцаў — гісторыі нямецкіх сем'яў, што засталася ў памяці жыхароў Беларусі ("Мне пашчасціла больш..." Таццяны Горбач), Паволжа ("Жыццё сям'і Вінцу" Іды Лоім), Украіны ("Прасіў у Бога аднаго — выжыць" Таццяны Шыманскай). Ранейшы кіраўнік нямецкай супольнасці ў Беларусі, цяпер жыхар Германіі, доктар Аляксандр Майснер расказвае аб трагічным лёсе сваіх продкаў ("...Усё жыццё ў барацьбе").

Аўтары выдання выказваюць надзею на разуменне нямецкай моладзі, якая ўзгадалася ва ўсходнеславянскім асяроддзі і згубіла родную мову, больш глыбокае пазнанне ёю гісторыі свайго народа і адначасова ўсведамленне сваёй ролі ў культуры Беларусі. Акрамя ўспамінаў, у альманаху публікуюцца матэрыялы вучоных-спецыялістаў у галіне нямецка-беларускіх сувязей (у тым ліку беларусіста Уладзіміра Сакалоўскага) і архіўныя дакументы. Выданне ажыццёўлена пры садзейнічанні Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь.

Ганна КАНЧЭЎСКАЯ.

Польска-беларуская Чарговы крок да ўзаемнасці

Новыя факты і цікавыя аспекты беларуска-польскага стасункаў на розных этапах гісторыі і ў розных галінах культуры адлюстраваны ў чарговым, чацвёртым выпуску зборніка "Acta albaruthenica = Тэксты беларускай", які пабачыць свет дзякуючы матэрыяльнай дапамозе дабрадзейяў — Камітэта навуковых даследаванняў (Польшча) і сябра асацыяцыі прафесара Томаса Бэрда (ЗША).

У зборнік уключаны матэрыялы дзвюх навуковых канферэнцый пад назвай "Дарога да ўзаемнасці", якія прайшлі 5-7 кастрычніка 2001 года ў Белавежы і 21-23 чэрвеня 2002 года ў Гайнаўцы і Белавежы (Польшча). Арганізатарамі гэтых канферэнцый выступілі Міжнародная асацыяцыя беларусістаў, Польскае беларусазнаўчае таварыства і інш.

Сярод аўтараў выдання — такія вядомыя беларусазнаўцы, як Аляксандр і Ніна Баршчэўскія, Уладзімір Кароткі, Зора Кіпель, Аляксей Мікуліч, Яўген Мірановіч, Рышард Радзік, Міхал Саевіч і іншыя. На старонках зборніка аўтары працягваюць аналіз важных пытанняў, якія датычацца беларуска-польскага культурнага памежжа, міжкультурных узаемаўплываў і адносін. Разглядаюцца пытанні гісторыі, мовы, рэлігіі, сацыяльнага жыцця двух суседніх народаў. Змест дакладаў, палемічнага завостранасць асобных выступленняў сведчаць, што ўзнятыя тэмы застаюцца надзённымі. Разгляд іх будзе прадоўжаны ў час наступных сустрэч (адна з іх плануецца ў Мінску 9-10 чэрвеня бягучага года).

Вялікая заслуга ў выхадзе зборніка, яго рэдагаванні належыць арганізатарам канферэнцый — намесніку старшыні ГА "Маб" прафесару Аляксандру Баршчэўскаму, а таксама новаму старшынё Польскага беларусазнаўчага таварыства прафесару Міхалу Саевічу і загадчыку кафедры гісторыі беларускай літаратуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Міколу Хаўстовічу.

Лідзія КУЛАЖАНКА,
старшы навуковы супрацоўнік
Навукова-асветніцкага цэнтра
БДПУ.

Наша анкета

Заканчэнне.
Пачатак на 9-й стар.

на два поўныя экзemplяры віленскага езуіцкага выдання, якія захоўваюцца ва Упсальскім універсітэце (Швецыя), аўтар абгрунтавана даказаў, што па ўсіх лінгвістычных параметрах мова гэтага помніка 1585 года вытрымана ў рэчывы пражскіх перакладаў біблейскіх кніг Францішка Скарыны. Значыць, у канцы XVI стагоддзя пераклады славуата палачаніна былі пашыраны сярод праваслаўнага насельніцтва Вялікага княства Літоўскага, паколькі езуіты палічылі менавіта гэты тып мовы самым прыдатным для правядзення сваёй агітацыі на землях княства. У дадатку да кнігі надрукавана факсімільна ўсяго "Катэхізіса", помніка старажытнай беларускай мовы, які такім чынам упершыню ўведзены ў шырокі навуковы ўжытак.

Персона

Аркадзь КРУПЕНЬКА (Расія, Комі):

"На лёс не скарджуся..."

Аркадзь Сцяпанавіч КРУПЕНЬКА з удзячнасцю адгукнуўся на запрашэнне прыняць удзел у святкаванні 75-гадовага юбілею Аршанскага чыгуначнага тэхнікума і прыехаў на Віцебшчыну з далёкай Рэспублікі Комі. Менавіта гэты тэхнікум стаў першай прыступкай яго паспяховай кар'еры. Сустрэча была цёплай і запамінальнай, што адчувалася ў прыўзнятым настроі Аркадзя Сцяпанавіча, калі ён завітаў да нас у рэдакцыю як наш даўні і верны сябар. З расказу пра наведанне родных мясцін і пачалася наша размова.

— Мяне папрасілі выступіць на ўрачыстым сходзе і расказаць пра сваю працоўную біяграфію. Яна пачалася з размеркавання ў Рэспубліку Комі ў лясную гаспадарку, якой патрабавалі спецыялісты на вузкакалейных дарогі для вывазкі лесу. Пачынаў старшым дыспетчарам, потым быў начальнікам станцыі, начальнікам дарогі. Працаваў і вучыўся. Атрымаў дзве вышэйшыя адукацыі. Апошняя перад выхадам на пенсію пасада — міністр мясцовай прамысловасці Рэспублікі Комі. Выступаючы ў тэхнікуме, пэтумачыў, які мне, беларусу, гэтым быў аказаны давер у нацыянальнай рэспубліцы, дзе падбор кадрў меў свае асаблівасці. І я заўсёды стараўся гэты давер апраўдаць. На лёс не скарджуся, маю працу высока ацанілі: 2 ордэны Працоўнага Чырвонага сцяга, ордэн "Знак Пашаны", два медалі, прысвоена званне "Заслужаны работнік народнай гаспадаркі". Тройчы выбіраўся дэпутатам Вярхоўнага Савета Рэспублікі Комі. Маё выступленне на юбілеі шчыра віталі былыя выпускнікі і цяперашнія студэнты.

— Аркадзь Сцяпанавіч, вы вядомы сваёй актыўнай грамадскай работай, з'яўляецеся старшынёй нацыянальна-культурнай аўтаноміі "Беларусь" у Рэспубліцы Комі, членам Савета федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі "Беларусы Расіі", старшынёй Комі-рэгіянальнага аддзялення Асамблеі народаў Расіі... На з'ездзе беларусаў Расіі ў 2003 годзе віцэ-прэм'ер Беларусі Уладзімір Дражын уручыў вам Ганаровую грамату Савета Міністраў Беларусі...

— Маю яшчэ некалькі падзяк і грамат ад Пасольства Беларусі ў Расіі, МЗС Беларусі. Але лічу, што гэтыя ўзнагароды не толькі прызнанне маёй працы, але і старанняў ўсіх беларусаў, якія працуюць у суполцы. У нас у аўтаноміі каля 500 актывістаў, якія шмат робяць для прапаганды беларускай культуры, традыцый і звяччяў, наладжвання гандлёва-эканамічных адносін з Беларуссю.

Першачарговай задачай для нас на сённяшні дзень з'яўляецца выданне кнігі "След на паўночнай зямлі" — пра беларусаў, якія асвойвалі Поўнач, працавалі ў вугальнай, нафтавай, лясной галінах, пра ўклад беларусаў у развіццё эканомікі і культуры Рэспублікі Комі. Кніга на 95 пра-

цэнтаў гатова. Сабраны багаты фактычны матэрыял. Вялікую работу правёў наш актывіст, аўтар "Голасу Радзімы" Мітрафан Курачкін. Цяпер збіраем сродкі для выдання кнігі. Ужо знайшлося ня мала людзей, якія прапанавалі дапамогу. Думаем, што ў 2005 годзе кніга пабачыць свет.

— Закончыўся Год культуры Беларусі ў Расіі. Што адметнае адбылося з гэтай нагоды ў вашым рэгіёне?

— Мерапрыемствы, прысвечаныя гэтай падзеі, мелі шырокі рэзананс. Прайшоў Тыдзень беларускага кіно. Цэнтральная бібліятэка Сыктывукара арганізавала выставу кніг беларускіх пісьменнікаў. Восем канцэртаў па навакольных гарадах даў хор НКА "Беларусь". Адзначу, што ўсе ўдзельнікі нашага хору маюць цудоўныя нацыянальныя касцюмы. Дапамагалі іх набыць Міністэрства культуры Беларусі, аб'яднанае БелАўтаМАЗ, Міністэрства адукацыі Беларусі перадало 10 касцюмаў для падлеткаў. Усім ім выказваем шчырую падзяку.

— Аркадзь Сцяпанавіч, урад Беларусі вялікую ўвагу надае развіццю гандлёва-эканамічных сувязей паміж Беларуссю і рэгіёнамі Расіі. Як гэтыя сувязі наладжаны паміж Беларуссю і Рэспублікай Комі?

— Прысутнасць Беларусі адчуваецца нават вонкава, у шльдах і рэкламе. Напрыклад, надпіс "Беларускі абутак" красуецца на двух магазінах, размешчаных на цэнтральных вуліцах Сыктывукара. Сучасныя аўтобусы з надпісам "Беларусь" ездзяць па вуліцах горада. Абутак і іншыя спажывецкія тавары з Беларусі карыстаюцца тут вялікім попытам. Варта адзначыць і тое, што з усіх экспартных паставак Комі ў краіны СНД на Беларусь у апошнія 3 гады выпадала 75 працэнтаў. Гэта газ, нафта, вугаль, драўніна, папера, тэхніка і іншае. А ў Комі ішла тэхніка МАЗа.

Цяпер сітуацыя крыху пагаршаецца. Прыйшлі новыя гаспадары ў лесатэхнічны комплекс — аўстрыйцы, фіны. І яны зацікаўлены ў тым, каб пастаўляць тэхніку са сваіх краін. Дзейнічаюць суровыя законы рынку. Але тым не менш працягваецца актывнае супрацоўніцтва Комі і Беларусі. Мінулай восенню ў Сыктывукары сустрэкліся прадстаўнікі гандлёва-прамысло-

вых палат Комі і Беларусі. Запрасілі і мяне як кіраўніка беларускай дзяспары, бо мясцовыя беларусы могуць і ахвотна дапамагаюць ва ўстанаўленні дзелявых кантактаў.

— Ваша суполка праводзіць шмат цікавых культурных мерапрыемстваў. Пра гэта мы даведваемся з паведамленняў, якія дасылае нам Мітрафан Курачкін. Што асабліва запаміналася вам з таго, што адбылося на працягу мінулага года?

— Мы правялі "Свята беларускай сям'і", пра гэта расказвалася ў вашай газеце. На ім прысутнічалі работнікі культурных устаноў горада. Ім так спадабалася вечарына, што яны рэкамендавалі такую форму работы іншым нацыянальна-культурным дзяспарам. І гэта не рэдкасць, калі нашы задумкі пераймаюцца. Збіраемся правесці ў некалькі этапаў вечары, прысвечаныя Беларусі: "Як мы ведаем сваю Беларусь?" У снежні прайшоў вечар, прысвечаны Гомельскай вобласці. Аднесліся да яго вельмі сур'ёзна. Запрасілі з Гомеля зборнік статыстычных дакументаў, які нам хутка прыслалі. Падабралі шмат матэрыялаў, якія тычацца Гомельшчыны. Сабраліся ў адзін з вечароў і за кубкам чаю правялі віктарыны, зрабілі паведамленні пра гэту вобласць. Было вельмі цікава і пазнавальна. І такія па ўсіх абласцях.

— Аркадзь Сцяпанавіч, а вы і ваша жонка ўдзельнічалі ў вечарыне "Дзень сям'і"?

— У нас рыштуецца вечарына "Свята змешанай сям'і", у якой будуць прымаць удзел пары, дзе адзін член сям'і беларус, а яго палавіна — іншай нацыянальнасці: яны будуць расказваць, як адно да аднаго прыціраліся, ці цяжка было на пачатку стварэння сям'і і г.д. Дык вось я адношуся да гэтай катэгорыі. Са сваёй жонкай сустраўся ў Комі. Аднойчы па справах быў у цэнтры, а знаёмы папрасіў мяне падвезці на машыне спадарожніцу, маўляў, малады спецыяліст накіроўваецца дырэктарам у вашу школу, і пазнаёміў мяне з дзяўчынай. Вось гэта дзяўчына праз два гады і стала маёй жонкай. Дружна з ёй пражылі шмат гадоў. Выхавалі траіх дзяцей, якія ўжо маюць свае сем'і.

— Як вы адзначаеце ў сваёй суполцы Новы год?

— Гэта свята лічыцца сямейным, таму ўсе адзначаюць яго ў коле родных і сваякоў. А вось на Новы год па старому стылю мы збіраемся ў суполцы. Людзі прыходзяць у нацыянальных касцюмах, спяваюць песні, ладзяць віктарыны, спраўляюць калядныя традыцыі.

— Што б вы хацелі пажадаць чытачам нашай газеты?

— У першую чаргу, здароўя. Каб жылі даўжэй, каб была цікавая работа, каб былі ва ўсіх шчаслівыя сем'і. Каб наша родная газета "Голас Радзімы" была заўсёды цікавай, пашырала сваю папулярнасць, каб мы актывна друкаваліся на яе старонках.

Гутарыла Таццяна КУВАРЫНА. НА ЗДЫМКУ: Аркадзь КРУПЕНЬКА. Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

Ніхто не забыты!

У 2004 годзе Пасольства Рэспублікі Беларусь у Дзяржаве Ізраіль уручыла 900 юбілейных медалёў ветэранам. Прыкладна столькі ж будзе ўручана да мая 2005 года.

Зачытаўшы зварот Прэзідэнта Беларусі да ўдзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны, а ў міжнародным фармаце — другой сусветнай вайны — Міхаіл Бань перайшоў да ўручэння медалёў. Знамёнальна, што дыпламат папрасіў ветэранаў застацца на сваіх месцах: "Я да вас сам падыду, па-

У зале ашдоўскага цэнтра мастацтваў "Мон-Арт" ва ўрачыстай абстаноўцы адбылося ўручэнне медалёў "60 гадоў вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў" удзельнікам другой сусветнай вайны.

У ганаровым прэзідыуме: мэр Ашдода Цві Цількер, яго намеснікі, дэпутаты гарсавета Ілья Машэў, Ларыса Ланіна.

Часовы павераны Рэспублікі Беларусь Міхаіл Бань падзякаваў ветэранам і кіраўніцтву горада за аказанне садзейнічанне ў правядзенні ўрачыстай цырымоніі.

"У Ізраілі пражывае 1868 удзельнікаў баёў за вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Кожнаму ветэрану медаль "60 гадоў вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў" будзе ўручаны асабіста", — адзначыў дыпламат.

Расія, Самара Вянок дружбы народаў

У дзяржаўнай установе культуры "Дом дружбы народаў Самарскай вобласці" прайшло міжнацыянальнае свята "Вянок Дружбы".

Звыш 20 нацыянальна-культурных аб'яднанняў прынялі ўдзел у свяце. Кожнае з іх прадставіла найбольш цікавыя мерапрыемствы, якія адбыліся летась, элементы народнай культуры.

У вялікай зале размясціліся "нацыянальныя дамы" этнасаў, што насяляюць вобласць.

Пляцоўку беларусаў прадставіла Самарская абласная грамадская арганізацыя беларусаў "Руска-Беларускае Брацтва — 2000" і прадстаўніцтва арганізацыі з горада Тальяці. Без пераборшвання, да афармлення "нацыянальнага дома" прыклялі рукі ўсе члены суполкі. Кнігі і газеты на роднай мове, ручнікі і сур'эзкі, дамашнія рэчы і вырабы з саломкі, вышыўкі. Амаль усе жанчыны рыхталі драпікі, цыбрыкі, калдуны, якія ўпрыгожылі агульны стол.

Для беларусаў, дзе б яны ні жылі, мінулы год быў асаблівым —

важаныя мае ветэраны..." Гэты жэст крануў усіх прысутных. Улавілі агульны настрой Эдуард Казачкоў, Якаў Кічкіроў і Іпхак Марголін. Яны выканалі "Лясную песню" беларускіх партызан на словы Адама Русака і музыку Уладзіміра Алоўнікава. НА ЗДЫМКАХ: прысутных вітае Міхаіл БАНЬ; ўручэнне ўзнагароды. Па інфармацыі прэс-службы Пасольства Беларусі ў Ізраілі.

год 60-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Год культуры Беларусі ў Расіі. Гэтым датам самарскія беларусы прысвяцілі фестываль беларускай музыкі і песні "Сябры", пра што і ўгадавалі на супольным выніковым свяце дружбы.

Свята аб'яднала людзей розных пакаленняў і нацыянальнасцей. У вялікім карагодзе ўзяліся за рукі прадстаўнікі ўсіх народаў нашай пматнацыянальнай вобласці, і гэты "вянок" стаў унікальным аздабленнем свята.

Такія мерапрыемствы не толькі падводзяць вынікі работы, а і прапагандуюць нацыянальную культуру, вяртаюць дзяцей і моладзь да нацыянальных вытокаў. А гэта — самае галоўнае!

Ірына ГЛУСКАЯ, прэзідэнт Самарскай ГА "Руска-беларускае брацтва -2000".

Літва

Вандроўка ў Вісагінас

Галоўнай мэтай гэтай паездкі стала развіццё і далейшае ўмацаванне сувязей паміж нашымі таварыствамі, абмен вопытам і прапаганда беларускай нацыянальнай культуры, мовы, традыцый, а таксама вывучэнне збыткаў беларускай дыяспары ў развіццё нацыянальнай культуры.

Атрымаўшы запрашэнне на 20 чалавек, таварыства "Радзіма" пачало займацца арганізацыйнымі момантамі, звязанымі з ажыццяўленнем паездкі. Вырашыўшы транспартнае пытанне ўзяўся "Крок". Гэта было вельмі важна, таму што, акрамя людзей, трэба было перавезці музычныя інструменты і беларускія нацыянальныя строі ансамбля "Вербіца".

Надвор'е вельмі спрыяла падарожжю: было цёпла і суха. Аўтобус БКЦ "Крок" прыбыў у Мінск своєчасова. Дэлегацыя на чале з выканаўчым дырэктарам таварыства "Радзіма" Максімам Дубянкам ад'ехалі ў Літву. Усе ўдзельнікі падарожжа былі ў добрым настроі. У дарозе гучалі жарты, беларускія песні, таму час праяцеў вельмі хутка. Але не абышлося і без прыгод. Не даехаўшы да Вісагінаса каля 10-ці кіламетраў, вадзіцелю давалося мяняць кола. Нягледзячы на ​​непрадбачаную затрымку, беларускую дэлегацыю ў Вісагінасе сустрэлі са шчырай радасцю. Канцэртная зала была запоўнена людзьмі, якія прыйшлі, каб пачуць беларускія песні, "дакрануцца да сваіх родных каранёў". На канцэрце прысутнічалі прадстаўнікі Пасольства Рэспублікі Беларусь у Літве.

Хоць дарога крыху стаміла, артысты, убачыўшы цудоўны настрой глядачоў, адчулі прыгожы жыватворнай энергіі. "Вербіца" выйшла на сцэну пад бурныя апладысменты і пачала сваё выступленне з вядомай песні "Родны край". Потым гучалі народныя песні "Добры вечар", "Ва саду лі я была", "Мой мілы", адна песня змяняла другую.

У канцэртнай зале імгненна ўсталявалася хваляючая атмасфера ўзвышаных пачуццяў да Беларусі. Танцавальныя нумары з акрабачыннымі элементамі ў музычным суправаджэнні народнага ансамбля "Вербіца" выканаў Мікола Котаў — мастацкі кіраўнік ансамбля "Радзіма", вядомы рэжысёр-пастапоўшчык. Бурныя апладысменты доўга не давалі артыстам пакінуць залу.

Пасля заканчэння канцэрта Валюціна Самусёва — саветнік па

Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом "Радзіма" пры актыўнай дапамозе дабрачыннай Міжнароднай арганізацыі "Этнічныя галасы Амерыкі", якую ўзначальвае вядомая Ірэна Каляда-Смірноў, а таксама нашых зямлякоў, шчырых сябраў таварыства "Радзіма" Алега Чубіна з Іспаніі і старшыні БКАЦ імя Ефрасінні Полацкай у Новасібірску Івана Панасюка па запрашэнні Беларускага культурнага цэнтра "Крок" Вісагінаса ажыццявіла паездку творчай групы ў Літву.

культуры Пасольства Рэспублікі Беларусь у Літве — з цудоўным букетам кветак паднялася на сцэну, каб павіншаваць і выказаць падзяку народнаму ансамблю "Вербіца" за адраджэнне і захоўванне беларускай нацыянальнай песні, вялікі ўклад у прапаганду беларускай культуры ў дыяспары. У сваю чаргу старшыня праўлення Беларускага культурнага цэнтра "Крок" Сяргей Шабадалаў таксама павіншаваў мінскіх сяброў за цудоўнае выкананне беларускіх народных песень, пажадаў далейшых поспехаў і на памяць пра гэту сустрэчу падараваў ансамблю "Вербіца" каштоўны сувенір — "Бусла" — сімвал горада Вісагінаса.

Працягам візіту стала сустрэча ў Беларускам культурным цэнтры "Крок", дзе пад гукі беларускай музыкі і хлебам-соллю нас сустрэлі шчырыя, ветлівыя гаспадары. Усе госці адразу адчулі сябе як дома і адзначылі сардэчны прыём літоўскіх беларусаў. На гэтым прыёме мы атрымалі шмат цікавай інфармацыі.

У Вісагінасе жыве 2 500 беларусаў. Беларускае культурнае цэнтра "Крок" як грамадская арганізацыя зарэгістравана ў 1995 годзе. Цэнтр з'яўляецца членам "Згуртавання беларускіх грамадскіх арганізацый" у Літве, якое ўзначальвае Лявон Мурашка. Колькасць актывістаў "Кроку" пастаянна расце і зараз складае больш за 50 чалавек.

Каардынатарам Цэнтра і арганізатарам усіх асноўных мерапрыемстваў з'яўляецца Алег Давыдзюк, вядомы ў Літве прафесійны актывіст, вельмі актыўны і апантан чалавек. Дзякуючы асабіста Алегу Давыдзюку, Цэнтр мае ўласны аўтобус і выдатныя ўмовы для дзейнасці.

Плошча памяшканняў, якія займае БКАЦ "Крок", складае 200 квадратных метраў. У паглыным шматпавярховым доме на першым паверсе знаходзіцца зала для прыёмаў і правядзення мерапрыемстваў, аформленая ў беларускім нацыянальным стылі, кабінеты для рэпетыцый і для прагляду відэафільмаў, клас, дзе штотыднёва праводзіцца заняткі па вывучэнні беларускай мовы, і іншыя памяшканні.

У сярэдняй школе "Атэйцес" Вісагінаса Беларускае культурнае

цэнтр "Крок" арганізаваў класы з беларускай мовай выкладання. Аб усіх значных падзеях, якія адбываюцца ў "Кроку", сябры гэтага грамадскага аб'яднання раскажваюць у артыкулах, што друкуюцца ў мясцовай прэсе. На тэлебачанні перыядычна выходзіць перадача, якія ствараюць самі сябры БКАЦ "Крок".

Візітнай карткай БКАЦ "Крок" з'яўляецца фальклорны ансамбль "Світанак", створаны ў 1997 годзе. Мастацкі кіраўнік ансамбля — Людміла Віткоўская. У мінулым годзе яна павышала сваю кваліфікацыю ў Мінску. Ансамбль "Світанак" пмат гастралое, яго часта запрашаюць на святы нацыянальнай песні і фестывалі.

Наступная сустрэча ў "Кроку" адбылася назаўтра. Падчас яе абмяркоўваліся пытанні далейшага супрацоўніцтва паміж нашымі таварыствамі. У знак падзякі і на памяць пра сустрэчу ў Вісагінасе беларуская дэлегацыя перадала сябрам з "Кроку" літаратуру на беларускай мове і нацыянальныя сувеніры.

У гэты ж дзень Цэнтрам была арганізавана аглядная экскурсія па Вісагінасу, якую правёў сам старшыня праўлення Сяргей Шабадалаў. Яна падаравала мінчанам шмат прыемных хвілін. Мы ўбачылі ўтульны горад, які раскінуўся ў сасновым бары. Пасля агляднай экскурсіі ў "Кроку" адбылася развітальная сустрэча.

Наша падарожжа працягвалася. У суправаджэнні Ірыны Кузняцовай, сябра БКАЦ "Крок", наша група паехала ў Вільнюс. Спыніліся ў Вільнюскай беларускай гімназіі. Таварыства "Радзіма" ў якасці каштоўных падарункаў перадала гімназіі метадычную, вучэбную, мастацкую і дзіцячую літаратуру на беларускай мове.

Пасля трохдзённага падарожжа па Літве мы ад'ехалі ў Мінск. Усіх нас уразіла шчырая гасціннасць землякоў з БКАЦ "Крок" і тое, як нашы суайчыннікі ў Літве зберагаюць і прапагандуюць традыцыі беларускага народа.

Наталія ТАКТАСУНАВА,
каардынатар праектаў таварыства "Радзіма".

НА ЗДЫМКАХ:
падчас сустрэчы творчай групы таварыства "Радзіма" з беларусамі

Казахстан

Беларуская мова гучыць у Астане

Цікава праходзіць у Казахстане святкаванні Дня сталіцы. Кожны нацыянальны цэнтр уладкоўвае на галоўнай вуліцы Астаны сваё нацыянальнае жыллё. Беларускае культурнае цэнтра, якім кіруе Аляксандра Раманава, з'яўляецца адным з самых актыўных сярод іншых нацыянальных цэнтраў, што ўваходзіць у Асамблею народаў Казахстана.

Да гэтага свята была зроблена дэкарацыя беларускай хаты, якую ўпрыгожвалі вышываныя ручнікі, даматканыя поспілікі, абрусы. Каля хаты быў накрыты святочны стол з беларускімі нацыянальнымі стравамі. На пірагах літарамі з цеста абзначылі назвы беларускіх гарадоў: Мінск, Брэст, Гродна, Віцебск.

Беларускую суполку вітаў Прэзідэнт Рэспублікі Казахстан Нурсултан Назарбаев. Пяцігадовая Даша Таўканёва прачытала верш на беларускай мове, чым уразіла ўсіх прысутных. А верш

гэты напісала настаўніца нядзельнай школы, створанай пры БКАЦ, Тамара Батрак.

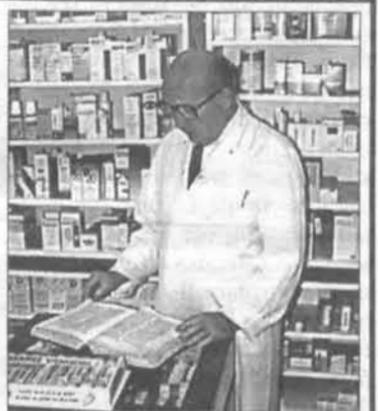
Разнастайныя фестывалі, святы, у якіх прымаюць удзел нацыянальна-культурныя цэнтры, дапамагаюць розным народам лепей пазнаць адзін аднаго, вучаць узаемаразуменню і дружбе.

Галіна НАВІЦКАЯ,
каардынатар праектаў таварыства "Радзіма".
НА ЗДЫМКУ: Даша ТАЎКАНЁВА на руках у Прэзідэнта Казахстана Нурсултана НАЗАРБАЕВА.

Ад нас адышлі

Лаўрэн КЛЫБІК

Мне патэлефанавалі з Пасольства Беларусі ў Бельгіі: 9 студзеня памёр Лаўрэн Клыбкі, актыўны дзеля нашай дыяспары ў гэтай краіне.

Нарадзіўся Лаўрэн Клыбкі 23 кастрычніка 1928 года ў вёсцы Хадзевічы на ​​Слонімішчыне. Бацькі яго былі земляробамі. Пры савецкай уладзе хлопчык хадзіў у школу ў сваёй вёсцы, а потым у Слоніме.

Неўзабаве пачалася нацысцкая акупацыя. Калі немцы адступалі, яны вывозілі са Слоніма, што маглі. Забралі таксама вучнёў са школы, у тым ліку і Лаўрэна. У чэрвені 1944 года вывезлі іх у Германію, пасля — у Францыю капаць акопы, будаваць лінію абароны супраць амерыканцаў.

Але доўга не прыйшлося там працаваць, бо фронт наблізіўся вельмі хутка. Амерыканцы вызвалілі падлеткаў і змясцілі ў лагера. Людзей пачалі сартаваць па краінах іх паходжання. Лаўрэна палічылі палякам, бо паходзіў ён з Заходняй Беларусі. Польская армія на Захадзе, шукала тады маладых, здаровых людзей, каб пакрыць свае страты ў Італіі. Л.Клыбіка залічылі ў армію генерала Андэрс. Адначасова з вайскавай падрыхтоўкай юнак праходзіў курсы ваенных радыётэхнікаў. Атрымаўшы дыплом, трапіў у танкавую дывізію.

Калі вайна скончылася, салдат дыслацыравалі ў Англію. Каб не траціць час і падвучыць англійскую мову, Лаўрэн запісаўся на курсы з праграмай сярэдняй школы. Пасля дэмабілізацыі ён стаў памочнікам аштэкара.

У 1953 годзе, выехаўшы ў Бельгію, у Лювен, паступіў на факультэт фармацэўтыкі ўніверсітэта. Атрымаў дыплом, працаваў загадчыкам аптэкі ў Бруселі. Прайшоўшы добрую прафесійную практыку, у 1966 годзе адкрыў уласную аптэку, а затым — лабараторыю гомеапатычных прэпаратаў, стварыў некалькі спецыфічных ляркарстваў. У 1990 годзе напісаў дысертацыю "Coffea" ("Кава"), што дазволіла яму стаць сябрам Асацыяцыі гомеапатаў Бельгіі. Стварыў і вывучаў новае ляркарства RACK (супраць наступстваў чарнобыльскай катастрофы). Са згоды Міністэрства аховы здароўя Беларусі і з удзелам аўтара яно прайшло праверку ў Валонжынскім раёне. Клінічныя доследы паказалі, што прэпарат вельмі эфектыўны пры лячэнні захворванняў, выкліканых радыёнуклідамі або радыёмагнетычнымі хвалямі.

Лаўрэн Клыбкі некалькі разоў наведваў Радзіму. У музеі "Беларусы ў свеце" Навукова-асветніцкага цэнтра Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Максіма Танка ёсць стэнд, прысвечаны фармацэўтычнай дзейнасці нашага суайчынніка. Памяць пра яго захавецца ў Бельгіі і сярод землякоў у Беларусі.

Тамара АНТАНОВІЧ,
старшыня таварыства "Беларусы — Бельгія".

АПОСТАЛАЎ Яўхім

Апосталаў Яўхім Маркавіч (8.01.1908, в. Гута Магілёўскага нав. Магілёўскай губ., цяпер Быхаўскі р-н Магілёўскай вобл., — 10.07.1989, Масква), вайсковец, палкоўнік.

Бацькі Я.Апосталава — сяляне-сераднякі, пазней працавалі ў калгасе "Адказ школьнікам". Пасля заканчэння Быхаўскай сямігодкі (1925) юнак працаваў навалышчыкам на шахце (Галубоўскі руднік, Данбас), потым зноў на Быхаўшчыне — загадчыкам пункта ліквідацыі непісьменнасці, метадыстам райана. Вучыўся на вярчэрнім рабфаку Магілёўскага педінстытута. З 1931 — на адміністрацыйнай службе ў Чырвонай Арміі: пісар, старшы пісар, загадчык справаводства ў Бары-

саўскім, Крычаўскім райваенкаматах, штабе 16 стралковай дывізіі БВА (там пазнаёміўся з Георгіем Жукавым). З 1937 у Маскве, у Цэнтральным апарате Упраўлення Чырвонай Арміі: загадчык справаводства, сакратар аддзела ўпраўлення.

У час Вялікай Айчыннай вайны — старшы ад'ютант для даручэнняў начальніка Галоўнага Упраўлення Чырвонай Арміі, начальнік канцэлярыі Сакратарыята Міністэрства абароны СССР. У сакавіку 1953 года палкоўнік Я.Апосталаў прызначэна на начальнікам Сакратарыята. З 1957 да выхаду на пенсію — упаўнаважаны "для асабліва важных даручэнняў" начальніка Генеральнага штаба Савецкай Арміі. На працягу сваёй вайскавай службы працаваў у непасрэднай лучнасці з віднымі военачальнікамі — маршаламі Г.Жукавым, А.Васілеўскім, І.Коневым, іх акружэннем.

Узнагароджаны ордэнамі Леніна, Чырвонага Сцяга, Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны I ступені, Знак Пашаны, медалямі.

У сямейным архіве малодшай дачкі Я.Апосталава Наталлі Андрэвай, старшага навуковага супрацоўніка Дзяржаўнага музея У.Маякоўскага (Масква), захоўваюцца унікальныя памятки бацькавай біяграфіі: запоўненая ім па-беларуску анкета пры паступленні на IV курс педрабфака (1932), фотаздымак супрацоўнікаў Сакратарыята Міністэрства абароны СССР, у тым ліку

Я.Апосталава, з міністрам абароны маршалам Г.Жукавым і інш.

Аляксей КАЎКА (Масква). На рэпрадукцыі здымка, зробленага ў 1932 годзе ў Барысаве, Я.Апосталаў сядзіць злева.

СВІРЫД Базыль

Свірыд Базыль Сцяпанавіч (09.05.1926, в.Каменны Барок Бярэзінскага р-на Мінскай вобл.), эканаміст, грамадскі дзеяч беларускай дыяспары ва Украіне.

Нарадзіўся Б.Свірыд у сялянскай сям'і. Маці, Акуліна Маркаўна, была першай удзельніцай Усеагульнай выставы па жывёлагадоўлі ў Маскве, на якой яе ўзнагародзілі ганаровай граматай за высокую прывагі цялят. У 1941 годзе Базыль скончыў 7 класаў сярэдняй школы. З 1943 года — партызан 120 атрада Магілёўскай вобласці. У час баёў быў кантужаны. Вялікую Айчынную вайну заканчваў на 4 Украінскім фронце пад Прагай. Інвалід вайны 2 групы. Узнагароджаны ордэнамі Айчыннай вайны II ступені, знакам пашаны "За мужнасць", медалямі "За адвагу", "За перамогу над Германіяй", атрымліваў падзякі ад Вярхоўнага Галоўнакамандуючага. У 1947 годзе скончыў 10 клас Ужгарадскай школы № 2.

Працоўную дзейнасць Базыль Сцяпанавіч пачаў бухгалтарам Закарпацкага аблмлынтреста ў 1947

годзе. Затым — галоўны бухгалтар Закарпацкага абкама прафсаюзаў, начальнік планавага аддзела Закарпацкай абласной канторы "Нарыхтзбожжа". Займаў пасады начальніка планавага аддзела Вінніцкага абласнога ўпраўлення хлебапрадуктаў (1958-1980), намесніка начальніка абласной дзяржаўнай інспекцыі нарыхтовак (1980-1986), старшага рэферэнта аблвыканкама. Выдаў брашуру ў серыі "Эканоміка і арганізацыя нарыхтовак сельгаспрадуктаў" (Масква, 1986).

Адначасова Б.Свірыд актыўна ўдзельнічаў у грамадскім жыцці. Яго неаднаразова выбіралі на розныя прафсаюзныя пасады. Ён стаяў ля вытокаў Вінніцкага абласнога зямляцтва беларусаў, быў выбраны яго старшынёй. За добра сумленную працу адзначаны ўзнагародамі "За працоўную доблесць", "За доблесную працу". Не-

аднаразова атрымліваў граматы калегіі Міністэрства нарыхтовак, прафсаюзных органаў.

Наш суайчыннік заўсёды падтрымліваў сувязі са сваёй этнічнай Радзімай. У свой час ён дапамагаў Бярэзінскаму раёну Мінскай вобласці ў атрыманні дадатковых адгрукзак насення гароху з Вінніччыны. Пры яго непасрэдным удзеле былі заасфальтаваны вуліцы вёскі Каменны Барок, паблізу выкапана возера.

Б.Свірыд жанаты, жонка яго таксама беларуска, маюць сына-інжынера і двух унукаў.

Наталля ТАКТАСУНАВА.

ГЛАВАЦКІ Язэп Гіляры

Главацкі Язэп Гіляры (14.01.1789, Мінск — 21.12.1858, Варшава), мастак, дэкаратар.

Відаць, з сям'і гараджан. З 1806 года працаваў у мінскім тэатры (прыватнай антрэпрызе), у 1808 перайшоў у віленскі тэатр, дзе працаваў да 1825 года. У 1821 — 1825 гадах выкладаў у Віленскім універсітэце. У 1826 годзе пераехаў у Варшаву, дзе спярша маляваў фрэскі ў палацах магнатаў, а з 1827 года да смерці выконваў абавязкі дэкаратара Варшаўскага нацыянальнага тэатра. Займаўся таксама літаграфіяй (партрэты).

У Нацыянальным музеі ў Варшаве захоўваецца багаты збор малюнкаў Я.Главацкага.

Юрый ВАШКЕВІЧ.

"Будзем помніць мы — будучь помніць пра нас"

Ёсць асобы ў беларускай гісторыі, юбілейныя даты якіх адзначаюцца вельмі шырока, вялікай колькасцю мерапрыемстваў, што ахопліваюць самыя шырокія слаі жыхароў. Ёсць і асобы, невядомыя шырокаму колу беларусаў, але імёны якіх усё ж упісаны ў кнігу памяці Беларусі.

Хай тыя ведаюць, што з'явіцца па нас, Ёсць праўду пра жыццё у наш і прайшлы час...

М.Багдановіч

У Літаратурным музеі Максіма Багдановіча крыху са спазненнем прайшлі навуковыя чытанні, прысвечаныя 100-годдзю з дня нараджэння нашай суайчынніцы Людмілы Іванаўны Краскоўскай. Асоба яе вельмі прыцягальная, лёс яе незвычайны.

Дачка беларускага грамадскага дзеяча, педагога Івана Ігнатавіча Краскоўскага, Людміла нарадзілася ў Вільні 26 чэрвеня 1904 года. Разам з бацькамі жыла ў Кіеве, Тыфлісе. Пасля вяртання ў Вільню вучылася ў Беларускай гімназіі, Дзвінскай дзяржаўнай беларускай гімназіі. Па рэкамендацыі беларускага аддзела Міністэрства асветы Латвіі атрымала накіраванне на вучобу ў Прагу, паступіла на філасофскі факультэт Карлавага ўніверсітэта, вывучала археалогію і нумізматэку. Адначасова вучылася ў Пражскім Украінскім вышэйшым педагагічным інстытуце імя Міхаіла Драгаманава. Абараніла дактарат па філасофіі.

Калі паспрабаваць у лічбах перадаць зробленае ёю за 95 гадоў жыцця, то можна адзначыць: 3 гады працы ў Пражскім нацыянальным музеі, 57 гадоў — у Славацкім нацыянальным музеі (Браціслава), удзел больш чым у 50 археалагічных раскопках, 270 публікацый, 4 манаграфіі, з іх 2 — на славацкай і 2

— на англійскай мовах (апошнія выдадзены Оксфардскім універсітэтам у Англіі).

Каб ушанаваць слаўнае імя Людмілы Краскоўскай, у музеі Максіма Багдановіча сабраліся вядомыя навукоўцы, літаратары, музейныя супрацоўнікі.

Шчырым словам вітала ўсіх прысутных Таццяна Шэляговіч, дырэктар музея. Яна пазнаёміла іх з выставай, на якой экспанаваліся матэрыялы з фондаў музея, а таксама з асабістых архіваў С.Панізніка і М.Труса. Выстаўляліся арыгінальныя фотаздымкі Л.Краскоўскай, яе рукапісы, артыкулы, матэрыялы аб дзейнасці Дзвінскай дзяржаўнай беларускай гімназіі, перыядычныя выданні дыяспары 30-х гадоў XX стагоддзя ("Голас беларуса", дадатак да яго "Беларуская школа ў Латвіі", "Перавясла" і інш.), кнігі з бібліятэкі бацькі. Шырока была прадстаўлена эпісталаярная спадчына Людмілы Краскоўскай — лісты да С.Панізніка, Н.Лазаравай, дачкі Ул.Жылыкі, супрацоўнікаў музея Максіма Багдановіча.

На канферэнцыю даслаў сваё прывітальнае слова Мікола Мушынка, прафесар, доктар філалагічных навук, акадэмік НАН Украіны. Ён жыве і працуе ў Прэшаве (Славакія) і, на жаль, не змог прыехаць у Мінск, але ў сваім

зваро-
ропе да

ўдзельніцаў падк-

рэсліў, што асабіста ведаў Людмілу Краскоўскую, неаднаразова сустрэкаўся з ёю, цаніў як выдатнага навукоўца, цалкам адданага сваёй справе. Яна была першай жанчынай у Чэхаславакіі, якая стала кандыдатам навук у галіне археалогіі. Навукоўцы лічаць яе заснавальніцай сучаснай славацкай археалогіі, ставяцца да яе з вялікай павагай.

Беларускім навукоўцам асоба Людмілы Краскоўскай вядома даўно. Сталая перапіска з ёю вялася ў Калеснікам, Г.Кахановскім і іншымі. Адным з іх быў Сяргей Панізнік, вядомы беларускі літаратар, даследчык, перакладчык, які прысутнічаў на сустрэчы. Ён раскажаў пра ліставанне з Краскоўскай, якое пачалося 15 гадоў назад, пра асабістую сустрэчу з ёй у

1997 годзе ў Браціславе. Па яго просьбе яна напісала ўспаміны пра свайго бацьку, пра Віленскую і Дзвінскую гімназіі. Успаміны былі апублікаваны ў некалькіх нумарах газеты "Голас Радзімы" і ўключаны ў кнігу "Крывіцкія руны", што не так даўно выйшла ў Мінску ў выдавецтве "Беларускі кнігазбор".

Мікалай Трус, дацэнт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, нагадаў некаторыя цікавыя моманты біяграфіі Л.Краскоўскай, адзначыў, што яна знітоўвае пакаленні. Як падкрэсліў М.Трус, "наша ўвага да яе невыпадковая, праходзіць на хвалі актывізацыі славацка-беларускіх кантактаў. За апошняе дзесяцігоддзе славакі працягваюць нам руку супрацоўніцтва, там рыхтуюцца спецыялісты па беларусістыцы. Таму наша памяць пра Людмілу Іванаўну Краскоўскую ёсць маральны абавязак, вяртанне гэтага чалавека адметнага лёсу, адметнага жыцця."

На актуалізацыі кантактаў і прысутнасці славацкай літаратуры ў Беларусі засяродзіла ўвагу дацэнт БДУ Алена Вострыкава. У яе выступленні прагучала думка, што славакі адчуваюць блізкасць і роднасць да беларусаў па ментальнасці, гісторыі, займаюць аднолькавую пазіцыю з намі па многіх пытаннях. Алена Уладзіміраўна раскажала пра ўласны вопыт перакладу славацкіх пісьменнікаў на беларускую мову, працягала некалькі вершаў маладога паэта Павала Яніка.

Праблему культурных сувязей паміж нашымі народамі пашырыў у сваім дакладзе загадчык кафедры славянскіх літаратур БДУ прафесар Іван Чарота. Ён адзначыў: "Гэта той выпадак, калі мы маем справу з меншымі народамі. Мы звярталіся, акцэнтавалі ўвагу на чэшскай літаратуры, пакідаючы ў цені славацкую — так найперш глядзіць на рускую літаратуру, у цені пакідаючы беларускую. Адпаведна, гэта накладвае на нас большую адказнасць, патрабуе сіл і намаганняў." Далей Іван Аляксеевіч адзначыў, што сёння сваю ўласную прысутнасць у Славацкім Беларусі вельмі выразна зафіксавала перш за ўсё дзякуючы беларусам, якія там жывуць і працуюць. У планах літаратараў абедзвюх краін — выданне анталогіі перакладаў сучасных беларускіх паэтаў на славацкую мову і славацкіх на беларускую.

Але ўсе кантакты паміж народамі — гэта ў першую чаргу кантакты паміж асобамі. І невярагодна цікавыя, значныя, вартыя ўвагі факты адкрываюцца праз ліставанні. Супрацоўнікам Літаратурнага музея М.Багдановіча таксама пашчасціла значыцца ў адрасатах Людмілы Краскоўскай. Паўліна Качаткова раскажала пра перапіску з Людмілай Іванаўнай, пра матэрыялы, атрыманыя ад яе, якія цяпер зберагаюцца ў музеі.

Ірына МЫШКАВЕЦ,
супрацоўнік музея
М.Багдановіча.

Доўга не мог сесці за напісанне артыкула. У журналісцкай практыцы такая сітуацыя не рэдкасць, часцей за ўсё гэта выклікана недахопам нейкіх звестак ці тым, што тэма проста "не выспела". Тут жа было зусім іншае — такі абвал інфармацыі і ўражанняў, што патрэбен быў час, каб раскласці ўсё па паліцах, асэнсаваць пачутае і ўбачанае. І, зрэшты, данесці ўсё да чытачоў з надзеяй, што тое, пра што пойдзе гаворка, кране душу і знойдзе водгук у сэрцы кожнага, хто неабяжана ставіцца да такіх паняццяў, ЯЖ

Ён — адзін з тых, дзякуючы руплівай працы якіх наша газета друкуецца, каб прыйсці да вас, шануюныя чытачы. І, безумоўна, шчыры прыхільнік "Толасу Радзімы", бо толькі нам ён вырашыў даверыць покліч сваёй душы, калі прыйсёў у рэдакцыю стос шчыльна надрукаваных лістоў з лаканічным надпісам: "Іосіф Бацечка. "Сям'я" (паэма)". Безумоўна, газета — не літаратурны часопіс, і мы не маем магчымасці надрукаваць гэты твор. Але ж, уважліва прачытаўшы яго, з'явілася жаданне бліжэй пазнаёміцца з аўтарам.

І тут патэлефанаваў сам Іосіф і прапанаваў з'ездзіць на яго малую радзіму — у вёску Пашкоўцы, што ў Ляхавіцкім раёне. Час на знаёмства адмерваўся кіламетрамі дарогі (а іх больш за дзвесце). Разам з Іосіфам у машыне яго старэйшы брат Вячаслаў, апрануты ў вышываную кашулю. Аказваецца, ёсць дамоўленасць, што браты (абодва музыканты, але пра гэтай паэме) дадуць невялічкі канцэрт у вясковай школе. У братоў узрушаны настрой. Па іх словах, так бывае заўсёды, калі даводзіцца наведаць Пашкоўцы.

Пад шоргат колаў слухаў я не зусім паслядоўны апавед пра вёску, бацькоў, родзічаў і аднавяскоўцаў. Разумею, што ў гэтай непаслядоўнасці жаданне як мага больш расказаць пра тое, што так блізка сэрцу, і захапіць мяне сваімі пачуццямі да таго, як мы прыедзем на месца. А я міжволі згадваў радкі з прачытанай паэмы і адчуваў, што гаворка ідзе пра ўжо знаёмых мне людзей.

Неўзабаве (за размовамі не прыкмецілі) мінулі Баранавічы, і пацягнуліся адна за адной вёскі: Тумашы, Туркі, Вялікая Лотва. Пасля Ляхавіч скончыўся асфальт, і машына запыліла па гра-

вейцы ў бок Грушаўкі — былога маёнтка паноў Рэйтанаў, чыя ўлада раслаўсюджвалася і на суседнія Пашкоўцы, да якіх было рукой падаць.

Вёска сустрэла брукаванай дарогай, зробленай талакой яшчэ ў 1937 годзе. Спыніліся каля дома, дзе прайшлі дзіцячы і юнацкія гады Іосіфа і Вя-

Радзіма, род, радня...

памятаюць і рады іх прыезду. Бацечкі сардэчна абняліся са стрыечным братам Адасем, з павагай павіталі свайго першага настаўніка Аляксея Сцяпанавіча Бурака, мякка падакаралі былога суседа Юзіка за яго тыднёвую няголенасць і невярозасць...

пасяліліся ў Пашкоўцах, Рачаннах, Гарбоўцах, Ляхавічах. Ці гэта былі прыгонныя паноў Рэйтанаў, якія, багацеючы, набывалі работнікаў і сялілі іх па сваіх землях — хто ведае? Як ніхто не ведае таксама, чаму Бацечкаў у вёсцы называлі Берташамі (ці

ещэ) адметнай рысай бацькоўскай лініі Іосіфа Бацечкі, пачынаючы з дзеда.

І руплівы, завіхасты
Дзед — галоўны гаспадар.
Рабіў хаты вельмі часта.
Быў вядомы як сталяр...
Збан, гаршчок выкручваў
з гліны,

Меў такарніцкі станок...
Гэта толькі палавіна,
Што дзядуля, зрэшты, мог.

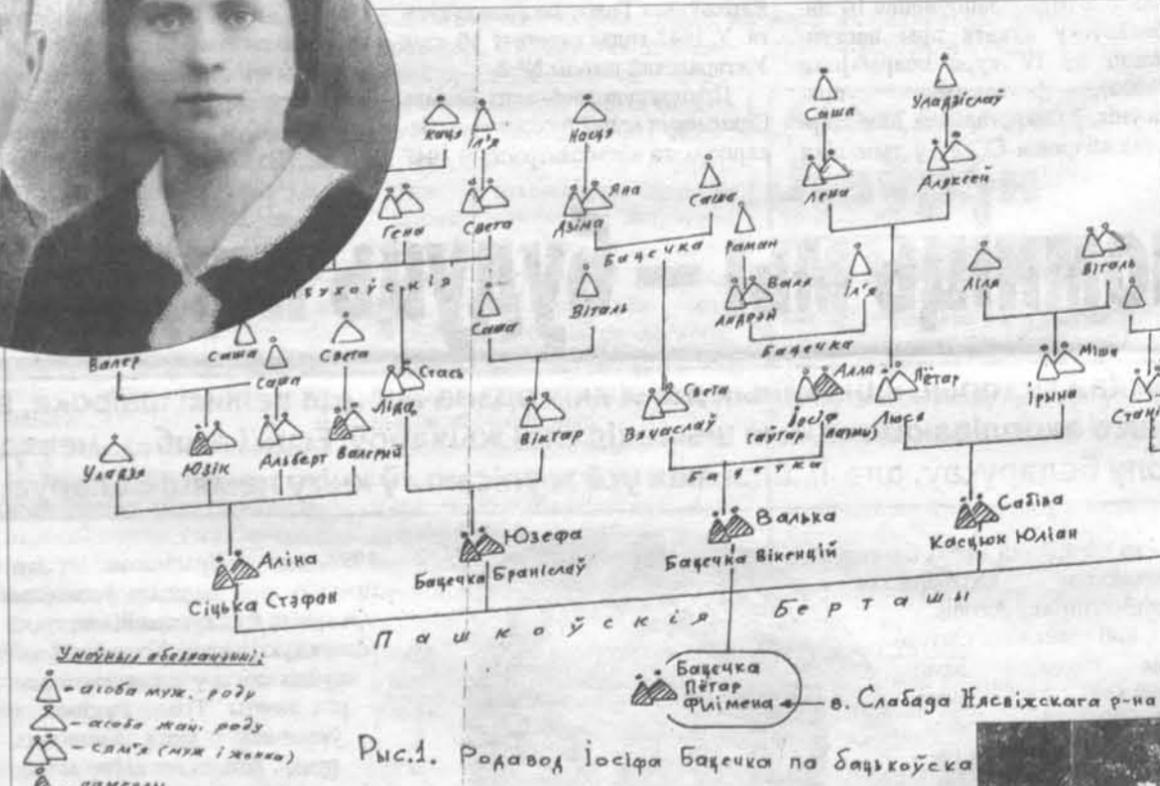
Матчыну лінію памяць Іосіфа трымае з дзеда Вінцуса і бабы Рузі. Чытаючы паэтычны радавод, перабіраючы ў памяці нашы размовы, бяруся сівярджаць, што матчына радня пакінула самы яркі след у жыцці Іосіфа і Вячаслава. Тут таксама панавала працавітасць (як без яе пражыць?). Але ж гэта жыццёвая неабходнасць існавала на фоне выключнай музыкальнасці ўсяго роду Трыбухоўскіх, ці па-вясковому Журкоў (зноў загадка — адкуль і чаму?).

А дзед ужо з якога пакалення Цягнуў ад Бога найвыдатны дар:

Яму хапала
Боскага цярпення
На скрыпцы йграць каторы
год запір.

Музычны талент дзеда Вінцуса перадаўся і яго сынам: Юзіку, Паўліку і Жэню. Увогуле яны вызначаліся адукаванасцю, інтэлігентнасцю, мелі неаблагу бібліятэку, якой карысталіся многія аднавяскоўцы.

У 1925 годзе браты арганізавалі аркестр, кіраўніком і першай скрыпкай якога быў Юзік.

часлава. Браты прыселі на нагрэты сонцам ганак і, як здалося мне, на нейкі момант адляцелі думкамі ў далёкае мінулае. Што прыгадалі яны ў гэтыя хвіліны? Можна, маці, Валянціну Вікенцьеўну (а па-вясковому проста Вальку), — самага светлага чалавека ў іх жыцці.

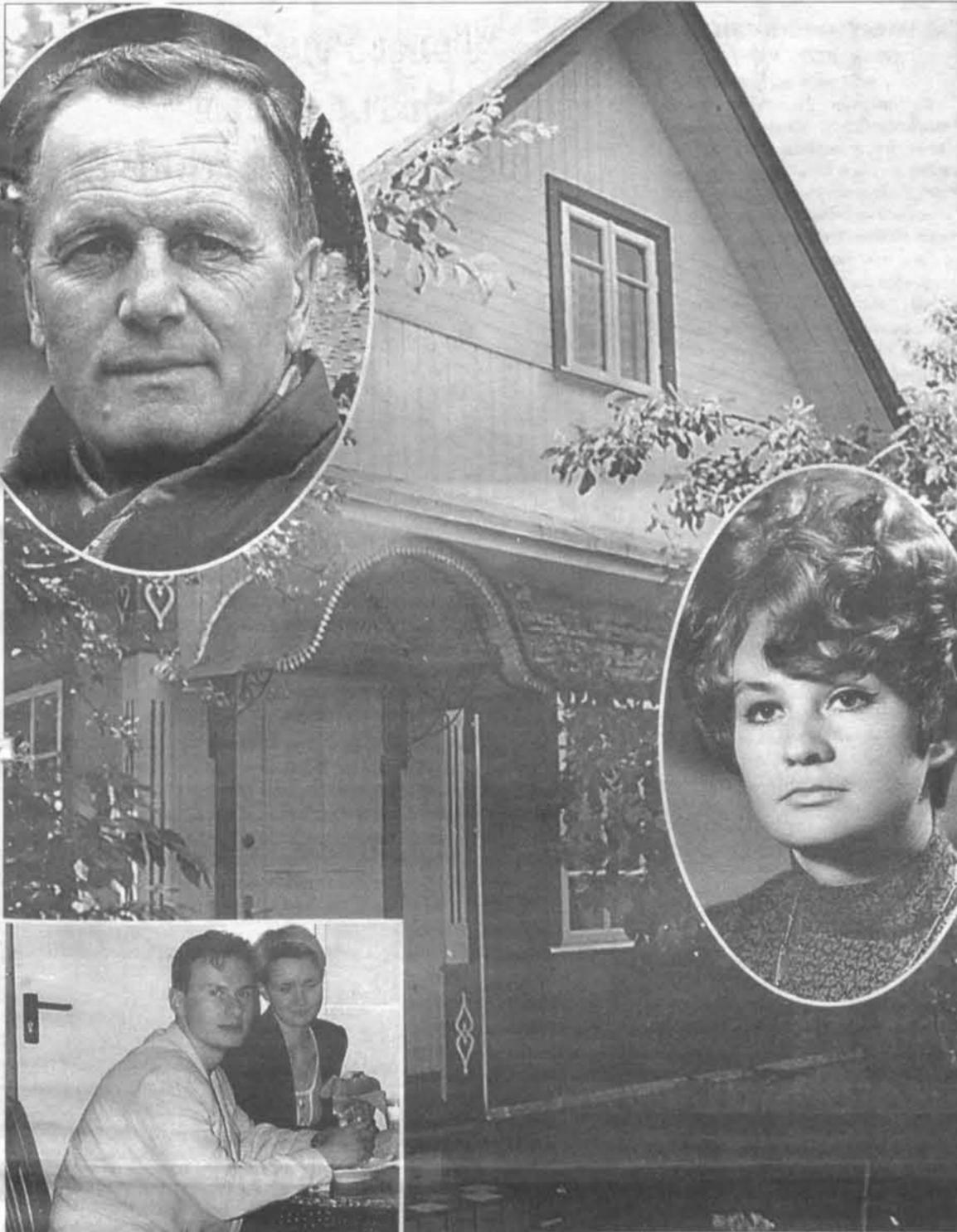
Ласкавыя, шкадуючыя рукі
І чорныя, як смолле, валасы...
У голасе — чаруючыя гукі
І кошых пераплаценнай касы.
Машыну нашу ўжо заўважылі, і да яе пацягнуліся вяскоўцы, вітаючы гасцей. Па ўсім было відаць, што братоў ведаюць,

І пакуль ішоў абмен успамінамі і гучала музыка (Іосіф не ўтрымаўся, дастаў баян), я думкамі вярнуўся да дарожнай размовы і паэмы. Было жаданне зразумець, якія жыццёвыя ўражанні сталі нагодай для напісання гэтага артыкула (на шэсцьдзесят аркушаў!) паэтычнага радавода.

Ніхто сёння не можа дакладна адказаць, калі на ляхавіцкай зямлі з'явіліся Бацечкі. Можна, сапраўды, як даносіць сямейная легенда, прыйшлі калісьці з-пад Кіева чатыры дужыя, працавітыя браты Бацечкі (па-ўкраінску Батэчкі) і

яшчэ Шамбальянамі). Што гэта — мянушка ці нейкія глыбінныя (і таму невядомыя) карані Бацечкаў? Адно бяспрэчна: і сёння пашкоўскія Берташы — сімвал глыбокай культуры, прыстойнасці і працавітасці. Апошняе не проста сямейная працавітасць, а асаблівы талент, які быў (і заста-

Варшавы. Адноічы яны нават былі запрошаны іграць на дажынках у маёнтку прэзідэнта Пілсудскага. А скрыпач-віртуоз Жэня Трыбухоўскі (браты перайначылі бацькава прозвішча на польскі манер) неаднойчы выступаў па Варшаўскаму радыё.

Сястра братоў-музыкаў (і маці Іосіфа Бацечкі) Валянціна не толькі выхоўвала дзяцей, а была адным з арганізатараў вясковага тэатра. У "тэатральную залу" — звычайнае гумно — было не праціснуцца, калі там паказвалі купальскую "Паўлінку". І не мела значэння, што ролі выконвалі добра знаёмыя аднавяскоўцы: Валя Трыбухоўская, Вінак Бацечка (бацька Іосіфа), Юзік Казакевіч, Стэфан Сіцько, Ганна Вінель (на лепшую Паўлінка і бліжэйшая сяброўка маці Іосіфа).

Святло таленту дзядзькаў не абмінула Іосіфа і Вячаслава.

З зайдрасцю глядзеў Іосіф на гармонік, які набылі для Вячаслава. І чакаў моманту: як толькі брат — у школу, Іосіф — у шафу па гармонік. Ніхто яго не вучыў, але ўжо ў шэсць гадоў ён іграў на хрэсьбінах у настаўніка.

У сваіх успамінах пра дзядзькаў Іосіф расказаў пра "шалёную памяць" Паўліка, які ведаў шматлікія вершы, па памяці цытаваў Льва Талстога. Відаць, гэта здольнасць перадалася і Іосіфу. Ён паспяхова скончыў матэматычны факультэт, напісаў шэраг навуковых прац і з захапленнем займаўся іграй на баяне. Яго памяць і сёння дазваляе запамінаць ноты самых складаных твораў з першага позірку.

Напалову апусцелі Паўлікаўцы: хто адышоў у

вечнасць, каго лёс раскідаў па свеце. Даўно няма пашкоўскіх музыкаў. І ўсё больш у вёсцы незнаёмых, прышлых людзей. Менавіта на пустой вясковай вуліцы ў поўнай меры ацаніў я галоўны сэнс напісанай Іосіфам пазмы: жаданне захаваць для нашчадкаў памяць пра тых, хто рабіў славу ляхавіцкай зямлі, нараўне з кінарэжысёрам Міхаілам Пташук, мастаком Сымонам Свістуновічам, спеваком Мікалаем Пігулеўскім. Пакінулі тут свой след Рыгор Шырма і Геннадзь Цітовіч, Эліза Ажэшка правяла свае апошнія гады ў маёнтку Фляр'янава...

І яшчэ адно. Пазытны радавод Іосіфа Бацечкі — прыклад таго, як трэба шанавалі сваіх продкаў і сваю малую радзіму. Няхай кожны адгукнецца на словы Іосіфа Бацечкі, сказаныя ў адным з вершаў:

Забыцца не павінны мы ніколі

Пра род і край, дзе карані ляжаць...

Аканцэрт у мясцовай школе адбыўся. Пазаліхвацку іграў на гармоніку народныя мелодыі Вячаслаў БАЦЕЧКА (гарманіст фальклорнага гурта "Мінскія музыкі"), чытаў свае вершы і віртуозна выконваў на баяне складаныя творы Іосіфа. Было гэта нібы вяртаннем пашкоўскіх музыкаў. А душу вярэдзіла пытанне: "А дзе ж тыя алзінашчы скрыпак, што калісьці стывалі з краю ў край вёскі?" Відаць, таго, што было, ужо не вярнуць. І дзякуй Богу, што яшчэ не перавяліся такія людзі, як Іосіф і Вячаслаў Бацечкі.

НА ЗДЫМКАХ: Іосіф і Вячаслаў БАЦЕЧКІ на ганку роднага дома ў вёсцы Пашкоўцы; бацькі Валянціна і Вікенція БАЦЕЧКІ (1932); радавод, які складае Іосіф БАЦЕЧКА; дзядзька Бронісь на адметным BMW (1971); самымі пажаданымі гасцямі ў маці былі дзеці і ўнукі (1965); радня з Малдавіі ў захапленні ад снежнай беларускай зімы (1968); пашкоўскія музыкі: Бацечка ВІНЦЭСЬ (злева), браты Трыбухоўскія — Жэня, Юзік, Паўлік (крайні справа), Сіцька Адам (1932); выдатны музыка Павел ТРЫБУХОЎСКИ — уладальнік каштоўнага акардэона італьянскай фірмы Radicioni (1938); садовы домік у Загор'і, зроблены І. Бацечкам; яго жонка Аля Аляксандраўна (1946-2001); старэйшы сын Андрэй з жонкай Валянцінай (2002); Іосіф і Вячаслаў БАЦЕЧКІ сярод вучняў Рачканскай школы.

Яўген КАЗЮЛЯ.

Іосіф БАЦЕЧКА

Сям'я

(радкі з пазмы)

*Заўсёды родны край здаецца новым,
Адкуль трымае шлях мая радня,
Дзе навучыла мудрасцям жыццёвым
Журкоўска-берташоўская сям'я.*

*У ёй не існавала крыўды, межаў,
Збіраліся суполкай сваякі.
Чужы язык не марніў слых, не рэзаў,
Жылі братэрствам Берташы і Журкі.*

*Душа радніла ўсіх і працавітасць,
Служанне ёй — карміліцы-зямлі,
А разам з гэтым — шчырасць і адкрытасць.
Каб дзеці пераняць затым маглі.*

*Журковых аб'ядноўвала — музычнасць:
Ад дзеда да апошніх сваякоў.
А Берташы — як ліпеньскія пчалы,
На рукі ўсе выдатныя майстры.*

*У зімні вечар і таксама ў святы
Чакаў іх таямніча людны дом.
Бо, каб прыйшлі ці хлопцы, ці дзючаты,
Былі патрэбны талент, здольнасць,
спрыт.*

*У хаце панавалі песні, гульні,
Вясёлы, добры, радасны настрой.
У гэтай каларытнай атмасферы
Я сagraваўся сэрцам і душой.*

*Накрыты стол сялянскімі дарамі,
Што нельга адварнуць убок вачэй.
Святочна падаваліся ляманцы,
Смажэнні, вантрапанка... Што смачней?*

*А бацька свайму сябру Мікадому
Любіў гарэлку ў келіх наліваць.
І шахматы на столік расстаўляе,
Ды ставіць трапна раз за разам мат.*

*У гэтым доме ладзілі "Дажынкi",
Жытнёвы куль на покуці з сярпом.
Цярпенне, розум былі тою жылай,
З якой цяпло струменіла кругом.*

*І я краю дрэва радавое,
У паклоне прыпадаючы ілбом,
Як самае ў жыцці маім святое —
Мой любы, родны берташоўскі дом...*

*У гэтым доме песціла нас маці,
У цеплыні і ласцы вырас я.
Да старасці з маленькага дзіцяці
Я абавязаны табе — сям'я.*

*І ляхавіцкі край стое раднейшым,
Я родных бачу за любым вуглом,
І слова шанавання будзе першым
Табе — журкоўска-берташоўскі дом!*

*Куды б ні заблукаў па родным краі,
Заўсёды памятаю цвёрда я:
Усё найдаражэйшае, што маю,
Мне падарыла родная сям'я.*

Фота Яўгена КАЗЮЛІ
і з сямейнага
архіва І. Бацечкі.

Алімп Вольгу Барабаншчыкаву запрасіў Галівуд

25-гадовую Вольгу Барабаншчыкаву запрасілі ў Амерыку здымацца ў кіно. Спявачка і тэнісістка вылецела ў Маямі на кастынг — амерыканцы прапаноўваюць ёй сыграць 17-гадовую тэнісістку Вольгу. Дарэчы, адразу пасля кастыingu ў Маямі Вольга адправіцца ў Лос-Анжэлес, каб паслухаць песню, якую для яе напісалі музыканты групы N.E.R.D. — вядомыя не толькі як буйнейшыя хіп-хоперы Амерыкі, але і як аранжыроўшчыкі некаторых кампазіцый для Брытні Спір.

Да 60-годдзя Перамогі Амбіцыйны праект беларускіх альпіністаў

У планах спартсменаў — пакарэнне самай высокай вяршыні свету — Эверэста і шасцітысячніка Свабодная Карэя ў Кіргізіі.

Плануецца, што першае прысвячэнне 60-годдзю Вялікай Перамогі — узыходжанне на Свабодную Карэю — пачнецца ў лютым. Гэта будзе складаны маршрут, які вандроўнікі пройдуць у самых суровых зімовых умовах.

Калі планы членаў Беларускай федэрацыі альпінізму здзейсяцца, то ў красавіку-маі беларуская экспедыцыя ў складзе Міхаіла Мельнікава і Аляксандра Максімені, за плячымі кожнага з якіх сотні ўзыходжанняў на вяршыні вышэйшай катэгорыі складанасці, адправіцца пакарэць паўночную сцяну Эверэста.

Падобныя праекты ў альпінісцкім асяродку заўсёды лічыліся надзвычай прэстыж-

нымі, але і размова пры гэтым заўсёды ішла пра жыццё і смерць. Усяго ў Беларускай федэрацыі альпінізму сёння каля пяцісот членаў, аднак рэгулярныя штогадовыя ўзыходжанні ажыццяўляюць дзвесце спартсменаў.

Розныя — роўныя

19 медалёў заваявана на XX Дэфлімпійскіх гульнях

З Аўстраліі нашы атлеты прывезлі 4 залатыя, 8 сярэбраных і 7 бронзавых узнагарод.

Дэфлімпійскія гульні, або Сусветныя гульні сярод людзей са слабым слыхам сталі XX па ліку ў гісторыі сусветнага паралімпійскага руху. Беларускія спартсмены ўдзельнічалі ў іх у чацвёрты раз.

У гэтых Дэфлімпійскіх гульнях спаборнічалі спартсмены з 85 краін. Нашы атлеты выступілі ў 4 відах спорту. Толькі пляжны вейкбол не прывёс узнагарод — у ім беларусы чацвёртыя. А лёгкая атлетыка, пла-

ванне і барацьба сталі пераможнымі.

З усіх заваяваных узнагарод толькі адна на рахунку прадстаўніка моцнага полу. Аляксей Лукомскі ў грэка-рымскай барацьбе ўзяў "серабро". А лідэрам беларускай каманды па колькасці заваяваных медалёў стала Аксана Петрушэнка. На яе рахунку 9 узнагарод рознай вартасці.

Падрыхтавала Яна ГОМАН.

Спартыўны календар

КУБАК СВЕТУ ПА БІЯТЛОНУ

9-13 лютага. Італія

Як паведаміў галоўны трэнер Аляксандр Папоў, пік формы нашых біятланістаў павінен прыйсці менавіта на сёмы этап Кубка ў Турыне. Маўляў, галоўная мэта — Гульні-2006, і менавіта на алімпійскай трасе беларускія біятланісты павінны паказаць, на што яны здольныя, аднак Алена Зубрылава парушыла гэты графік.

На Кубку свету па біятлону ў італьянскім Антхольцы яна заняла першае месца. Беларуска біятланістка атрымала першую перамогу ў сезоне 20 студзеня. Яна лідзірвала ў індывідуальнай гонцы на 15 кіламетраў на шостым этапе Кубка свету. Спартсменка пераадолела дыстанцыю за 49 хвілін 39,2 секунды, трапіўшы ва ўсе 20 мішэней на чатырох агнявых рубяжах. Другое месца заняла Ганна-Карын Алафсан са Швецыі (+ 35,5; 1 штрафная хвіліна), трэцяе — расіянка Вольга Пылёва (+ 50,2; 0).

У агульным заліку Кубка свету А.Зубрылава паднялася з восьмага на шостае месца (314 ачкоў).

ХАКЕЙ. АДБОРАЧНЫ ТУРНІР ДА АЛІМПІЯДЫ У ТУРЫНЕ-2006

10-13 лютага, Латвія.

За адзіную пуцёўку на Алімпіяду паспрачаюцца чатыры зборныя — Латвіі, Польшчы, Славеніі і Беларусі. Беларусы на аналагічным турніры перад Нагана-98 ужо абыгрывалі латышоў у Рызе, але на гэты раз гаспадары ўсё роўна лічацца фаварытамі.

ТЭНІС. КУБАК ДЭВІСА

4-6 сакавіка. Румынія.

У 1/8 фіналу Максім Мірны і Уладзімір Валчкоў паспрабуюць абыграць румынаў, якіх трэнеруе Андрэй Павел. І калі ўдача будзе на нашым баку, то беларусы выйдзюць у 1/4 фіналу на перамоцу пары Харватыя — ЗША. Тут фаварыты амерыканцы. Так што ў выпадку поспеху Мірнага і кампаніі 15-17 ліпеня ў Мінску нас можа чакаць галоўная падзея года — матч Беларусь — ЗША.

БІЯТЛОН. ЧЕМПІАНАТ СВЕТУ

4-13 сакавіка. Аўстрыя

Калі на этапе Кубка ў Турыне беларускія біятланісты абкатавалі алімпійскую трасу і вырашалі стратэгічныя задачы, то ў аўстрыйскім Хохфільцэне пойдзе барацьба за званне чэмпіёнаў свету.

ФРЫСТАЙЛ. ЧЭМПІАНАТ СВЕТУ

17-20 сакавіка. Фінляндыя

Беларусы па традыцыі лічацца сярод галоўных фаварытаў.

На пачатку студзеня Ала Цупер заваявала бронзавы медаль па фрыстайлу на Кубку свету ў амерыканскім Лэйк-Плэйдзе.

У спаборніцтвах мужчын беларусы не аказаліся ў прызёрах, але выступленне на шостым этапе для нашых суайчыннікаў складалася някепска. Дзмітрый Дашчынскі — чацвёрты. Аляксей Грышын — шосты.

ФУТБОЛ. АДБОРАЧНЫ ТУРНІР

ЧЭМПІАНАТУ СВЕТУ-2006

30 сакавіка. Славенія — Беларусь.

Пакуль наша нацыянальная зборная яшчэ не згубіла шанцаў на ўдзел у фінальнай частцы першынства свету ў Германіі. Паражэнне ў гасцях ад славацкай істотна на турнірне становішча не паўплывае, а вось нічыя або перамога істотна яго палепшыць.

Віталь СЯЎРУК.

"Голас Радзімы" — 50 год разам з замежнымі чытачамі!

Англія

Усім пажаданні шчасця ў 2005 годзе ад княжны Марыі Святаполк-Мірскай з Лондана.

Румынія

Яўген КАЗЮЛЯ, фотамастак:

Дазволю сабе меркаванне, што пры ўсёй шматлікасці і разнастайнасці сродкаў масавай інфармацыі газета заўсёды застаецца найбольш трывальным звязом, якое звязвае нашых суайчыннікаў з Бацькаўшчынай.

Газета, у адрозненне ад радыё і тэлебачання, дазваляе яшчэ і яшчэ раз вярнуцца да артыкула, які зацікавіў, пазнаёміць з ім іншых людзей і проста патрымаць у руках, як ліст з родных мясцін. А часам "Голас Радзімы" выконвае функцыі навучальнага дапаможніка. Згадаю сваю нядаўнюю паездку з фотавыставай у Румынію. Памятаю высокую ацэнку газеты, якую далі пасол Беларусі ў Румыніі Віктар Шых, першы сакратар пасольства Ірына Якаўлева і іншыя дыпламаты.

Але ж асабліва ўразіла іншае. Справа ў тым, што з-за адсутнасці пры пасольстве школы дзеці супрацоўнікаў наведваюць школу пры пасольстве Расіі, дзе, натуральна, беларускую мову не выкладаюць. Таму па ініцыятыве бацькоў праводзіцца неафіцыйны "факультатыв" па роднай мове, а ў якасці "падручніка" выкарыстоўваецца газета "Голас Радзімы". Такім чынам дзеці знаёмяцца з навінамі, гісторыяй, культурным жыццём Беларусі і не забываюць родную мову.

Скажыце, якая яшчэ газета можа пахваліцца такім лёсам?

Арменія, Ерэван

В.ВАРАЖАН,
старшыня Ерэванскай
беларускай суполкі:

Ерэванская беларуская суполка Арменіі "Беларусь" сардэчна віншуе вас і супрацоўнікаў "Голасу Радзімы" з 50-годдзем газеты!

Дзякуючы "Голасу Радзімы", мы не парываем сувязі з Айчынай. Газета для нас — крыніца радасці і натхнення, адзінства з Бацькаўшчынай.

Жадаем усім супрацоўнікам "Голасу Радзімы" творчых поспехаў у працы, здзяйснення ўсіх мар.

Англія

Сільвестр БУДКЕВІЧ, сябар згуртавання беларусаў Вялікабрытаніі:

Паважаныя рэдакцыя! Жадаю поспехаў у працы, пашырэння вестак пра Беларусь і беларускі народ.

Украіна, Львоў

С.КУЛІКОЎ,
стараста беларускай
абшчыны Львоўскай вобласці:

Рэдакцыя газеты "Голас Радзімы" зычым поспехаў ва ўсіх добрых пачыненнях. Адносімся да вас з павагай і любоўю.

Казахстан, Астана

Аляксандра РАМАНОВА,
старшыня БКЦ "Беларусь":

Удзячны рэдакцыі "Голасу Радзімы" за яркую і змястоўную газету. З яе даведваемся пра Беларусь, іншых крыніц у нас няма. Развучылі надрукаваную ў газеце песню С.Валодзькі "Астравечына". Добрая рубрыка з урокамі па паэзію беларускай нацыянальнага адзінства і ўзорамі вышэйшай, мы амаль усе асвойваем і выконваем.

"Голас Радзімы"
Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны (+375 - 17) 288 - 11 - 97 (бухгалтэрыя), 288-12-80, 284-76-56, 288-17-82 (тэл./факс).
Галоўны рэдактар: 8029-6-88-17-82.

ЧыТАЙЦЕ "Голас Радзімы"
ў ІНТЭРНЕЦЕ:
<http://www.belarus21.by>

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Аб'ём 8 друк. аркушаў. Тыраж 1986 экз. Заказ 741. Падпісана да друку 25.01.2005 г. у 12.00.
Газета набрана і зварстана на рэдакцыйным настольна — выдавецкім комплексе. Знакам® пазначаны рэкламныя матэрыялы.
Адрэсавана ААТ «Чырвоная зорка» (220073, г. Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3).
Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках "Голасу Радзімы", могуць не супадаць.
© "Голас Радзімы", 2004.